

Ἄλλ' ἄρκουν ταῦτα μόνον, ὅα ἔλαγέ τις διὰ τὴν ἀπαιτητικὴν, τὴν ἀχόρτα-
στον Δόξαν;

Ἐάν ἴγαι ἀλήθεια ἀναμφίλεκτος ἔτι καὶ ἐν τῇ πολλῇ, τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ
τὸ πολὺ, ἐάν τὸν Ζεῦ, πᾶρ ἰδόεσσε τὸ κόκκιον χρομὶ τοῦ γραμμῆνον στοῦ
Νουσοκρεμίου τὸν τοῖχον, τὸν Μελεμποῦ «ὡς πῶσιες τῶν φύλλων», τὸν Λασπρῶ
τὸ θούριον πρὸς τοῦα ἔθελοντάς της Ἑλλάδος, τὸν Ρουζε-δε-Λιζλ ἢ Τυρτοική
Μασσαλιώτικα του, διατὶ καὶ μία θάλασσος παρθενική νὰ μὴ σκιδώσῃ τὸν τάρον ἐκεί-
νης, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν πεζὴν αὐτὴν καὶ ἀγνώμονα ἰσοχῆν καταδόξωμεν πρὸ
τριμηρίας στοῦ χῶμα τρεῖς σχεδὸν μόναι γυναικαὶ ἡδὲ μορφαί — ἢ ἀλλόφων
μητέρα της, ἢ ἀδελφὸς μου Μαρτίνωκος καὶ ἐγὼ ἢ καταρῶμενος τὴν τύχην τῶν
εὐγενῶν ὑπάρξεων, ὡς ἢ ἁμαρτῆς ἐπιτάριος γάλατης της;

(Ἀύγουστος 1912)

ΦΩΚΙΩΝ ΠΑΝΑΣ

ἈΝΕΚΔΟΤΟΙ ΠΟΙΗΣΕΙΣ Ἰ ΕΛΕΝΗΣ ΛΑΜΑΡΗ

ΚΡΙΝΟΦΥΛΛΟ

Ἔνα κρινόφυλλο νεκρὸ τ' ἀγέρει ἀργὴ τὸ σέρνει
Ποῦός ξέρει τί μεσ' τῇ ζωῇ ἀκόρη τὸ κρατεῖ!
Ἄταφο παραδέρνει
Μὰ καίτι ἀναζητεῖ.

✽

Τὴν εὐωδιά του στήν πρῶτὴ τοῦ ξέφουρον γιφρεῖται,
Στὸ σιωπηλὸ τὸ βράδυσμα στὴ μυρωμένη αἰσθή.
Τὸν κρίνο τῶν ἀγραιτεῖται
Κατάχλωμο στὴ γῆ.

✽

Κ' ἐνῶ μονίχη συντροφιά τοῦ μένει ἢ μαύρη θλίψη
Τοῦ νεκροῦ κρίνου ἢ μυρωδιὰ πὰ μῆλαι προσενχῆ
Πηγαίνει ἀργὴ στὴ ἕψη
Μιάς κύρης τῇ ψυχῇ.

ΤΡΙΚΥΜΙΑ

Ἄρχίζεις μαύρη τρικυμία καὶ τ' ἄγριο βογγητὸ σου
Ἄνιγεται βαρύνυμο, τῇ φύσει ἄλλη τρομάζει,
Κι' ὁ κεραυνὸς ποῦ κρύβεται μεσ' στὸν ἀνασασμὸ σου
Σπαραχτικὰ ξεσπάζει.

✽

Κάθε βοή σου κλεῖ γὰρ μετ' ἡλυκώτατη ἄρμονία
Στὸν ἦχο της ἀθέλητα μαζὺ πετῆ ἢ καρδιά μου
Κ' ἢ ὄψι σου στὰ στήθη μου γεννᾷ τὴν ἡσυχία
Κυλοῦν τὰ δάκρυά μου.

✽

Ἐξῆσα πάντοτε μ' ἐσέ, κόρη ἀκατενισμένη
Σ' αὐτὸ τὸ χῶμα ποῦ πιτῶ τὰ δάκρυά μου ἐπὶ ὄνο
Μὲ τῇ μαυρίλα ποῦ θωρῶ τριγύρω μου ἀπλωμένη
Καὶ τὸν κρυφὸ μου πόνο.

† ΕΛΕΝΗ ΛΑΜΑΡΗ

Ο ΒΟΣΠΟΡΟΣ

ΩΣ λησμονοῦνται ὄλαι αἱ δυσκολίαι τῆς ζωῆς καὶ
πόσον ὠραία εἶναι αὐτῆ», ἔλεγε χθὲς καλὸς φί-
λος ἐν ᾧ ἐκάθητο εἰς τὸν ἐξώστην τῆς παρα-
θαλασσίας οἰκίας μας καὶ ἐθαύμαζε τὴν μαγευ-
τικὴν καλλονὴν τοῦ Βοσπόρου. Πράγματι, εἶ-
πον κατ' ἐμαυτὸν, πόσον ἢ φύσις ἐπενεργεῖ ἐπὶ
τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεργητικῶς, ὅταν παρουσιάζη-
ται μετ' ὁποῖα τοῦ Βοσπόρου τὰ μαγευ-
τικὰ παράλια.

Καὶ εἶναι φυσικώτατον. Ὁ ἀνθρώπος καὶ
ὅταν κέκτηται ἀνωτέραν παιδείαν καὶ μὲρφοσιν,
καὶ ὅταν εὐρίσκηται εἰς τὰς κατωτάτας βαθμί-

δας τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὴν πρῶτην περίπτωσιν περισσότερον, εἰς τὴν
δευτέραν ὀλίγον, διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπήρειαν τοῦ περιβάλλοντος,
καὶ δὴ τῆς φύσεως. Ἦκουσα πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπαιδεύτους καὶ μὴ
ἀνεπτυγμένους νὰ ὑμῶσι τὴν ὠραιότητα τοῦ Βοσπόρου, καὶ εἶδον ἄλ-
λους ἐπὶ ὄρας νὰ βεμβάζωσιν, ἐν ᾧ δὲν ἐγνώριζον κανὲν τί εἶναι βεμ-
βασμός.

Ὅταν ἔχη τις πρὸ ὀφθαλμῶν τόσον πλοῦσι εἰς βλάστησιν, ἄρμονικῶς εἰς
χρῶματα, ὠραία ἐν τῷ συνόλῳ μέρη, λησμονεῖται ἀκουσίως. Τὸν κατέχει
θαυμασμός ἀπειρος, καὶ μία γλυκεῖα αἰσθησις, αἰσθημα νοσταλγίας, ὕμνος
πρὸς τὸν ζωγράφον δημιουργόν, καταλαμβάνουσι τὴν ψυχὴν του. Ἴδου αἱ
ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἔχει τις ἐκ τοῦ ἀμυθήτου κάλλους τοῦ Βοσπόρου.

Ἀλλὰ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ὠραιότητα στολιζοῦσι καὶ ποικίλλουσι, ὡς
οἱ ἀστέρες τὸν οὐρανόν, τὰ κατὰ μῆκος τῶν ὄχθων του ἐκτισμένα πολυ-
τελῆ μέγαρα τῶν τούρκων μεγιστάνων, αἱ πολυπληθεῖς οἰκίαι, τὰ ἀνά-
κτορα τῶν κατὰ καιροὺς Σουλτάνων, καὶ τὰ θέρετρα τῶν πρεσβεῶν.
Τῆδε κάκεισε, ὑπὲρ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν ἢ διὰ μέσου τῶν πυκνοφύλ-
λων δένδρων, προβύλλει ὑψηλὸς ὁ μιναρὸς, ὁ ἄμβων τῶν Τουρκικῶν τζα-
μίων, ὅπουθεν ὁ χότζας, ὁ μωαμεθανὸς ἱερεὺς, προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς
ἢ ἐκτελεῖ τὰς ἡμερησίας δεήσεις, λίαν κομφοὶ ἐν τῇ λευκότητι, μεγα-
λοπρεπεῖς ὡς ἐκ τοῦ ἔψους, προσδίδουσι διὰ τοῦ λεπτοῦ σχήματος πολ-
λὴν χάριν εἰς τὰς καταφύτους συνοικίας.

Αἱ κλιτύες τῶν λόφων, αἵτινες διήκουσι μέχρι τῶν ὄχθων, εἶναι κατα-
πράσινοι. Πλεονάζουσι αἱ συκαί, αἱ κυπρίσσαι καὶ αἱ πυκνοφύλλοι βα-
λανιδεαί. Τὸ ὠραῖον ἡμῶς τῶν κλιτύων τούτων ἀποτελοῦσιν οἱ κρεμα-
στοὶ κήποι (τὰ σέτια), οἱ ὁποῖοι κείνται ὀπισθεν τῶν μεγάρων. Ἐπειδὴ
ἢ ἠνύβασσις εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν λόφων κήπους ἤθελεν εἶναι λίαν ἐπίπονος,

κατεσκεύασαν ἐνδιαμέσους σταθμούς ἢ ὄμαλούς διαδρόμους, ἐλικοειδῶς διασχίζοντας τὰς πλευρὰς τῶν ὀραίων ὑψωμάτων.

Ἡ ἀπὸ τῶν κρεμιστῶν τούτων κήπων, οἵτινες εἶναι θαῦμα τέχνης καὶ κηπουρικῆς, θέα εἶναι μοναδική.

Περιπλέον τις τὰς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου ἐπὶ πλοίου βλέπει παρὰ τὸ θαυμάσιον μέγαρον Πασσῆ τινος ἐτοιμῶροπον οἰκίαν, μέλαιναν ἐκ τῆς πολυκαιρίας. Ἡ τοὺς τοίχους ἀνακτόρων ὑπὸ πυρκαϊῆς καταστραφέντος, χιτίνοντας καὶ ἀπειλητικούς, κεκαλυμμένους κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ φυτῶν καὶ ἀνθέων. Ἡ ὀραιότατον καὶ κομψὸν οἶκημα, ἀνήκον εἰς ἐξάριστον ἄρχοντα, τὸ ὅποιον ἐνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν κυρίων μένει κατὰλειστον, πρᾶξεν οὖν οἶκτον καὶ δίδον τὴν ἐντύπωσιν τῆς μονώσεως καὶ ἐρημίας. Καὶ ὅμως ὅλα ταῦτα, τὰ παλαιὰ εἰσὶν ἢ τὰ ἐρημη παλιῦτα, μεγάλως συντρέχουσιν εἰς τὸν στολισμὸν τῶν κατιπρωσίνων ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου.

Ἡ κίνησις, ἣτις ἄλλοτε προσέδιδε τσαούτην ζωηρότητα εἰς τὸν Βόσπορον, ἐνεκρώθη ἢ μάλλον ἠλαττώθη ἐπισημητῶς. Πλείστοι Ἕλληνες, ἐκ τῶν κορυφαίων, ἀνεχώρησαν, ἄλλοι ἀπεβίωσαν, ἐν ᾧ δὲ πρότερον ἡ κοινωμία τῶν πρᾶστέων ἀπετελεῖτο κατὰ τὰ θέρος σχεδὸν ἔξ Ἑλλήνων, τὰρα ὀλίγοιτο ἀπέμειναν. Οἱ περισσύτεροι ἐκ τῶν πλουσίων καὶ σημαιώτων τούρκων ἐξωρίσθησαν ὡς ἀπολυταρχικοί, ἄλλοι διέρχονται τὸ θέρος ἐν Εὐρώπῃ, ἀφίμντες πρᾶσκαίρωσ τὸν Βόσπορον, ἵατις εἶναι ἰδικὸς των, χάριν ἄλλων ἀγνώστων θελητήρων. Οὕτω δὲ τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, ἅτινα ἐπλεόναζον ἐν αὐτῷ, βαθμυδὸν ἐκλείπουσιν, ἢ δὲ θερινὴ κίνησις περιορίσθη μεταξὺ τῶν πρᾶσβειῶν, ἐλαχίστων Ὀθωμανῶν μεριστάνων καὶ δεκάδος πλουσίων Τραπεζιτῶν.

Αἱ θαλαμηγοὶ τῶν πρᾶσβευτῶν τῶν μεγάλων δυνάμεων, αἱ ἀτμάκατοι αὐτῶν καὶ τινῶν ἄλλων πλουσίων, αἱ πολυτελεῖς ἡμιζαὶ καὶ τὰ ἐλαφρὰ ἀκίτια τῶν πρᾶσβειῶν πρᾶσδίδουσιν ἀκόμη τινὰ ζωὴν, ἀντὶ τῆς πρὸ ἐτῶν κινήσεως καὶ ζωηρότητος. Κυρίως δὲ τὸ Βουγροῦκ-δερέ, τὸ Θεραπεῖα καὶ τὸ Νεοχώριον, τὰ τρία χωρία τὰ περικλείοντα τὰ θέρετρα τῶν πρᾶσβειῶν, συγκεντρώνουσι τὴν κίνησιν ταύτην. Ἐδῶ βλέπει τις νὰ διασχίξωσι τὴν βαθυκῶνον θάλασσαν, ἣτις ἄλλοτε ἡμερεὶ τελείως καὶ ἄλλοτε ἀνασηδῆ ὑπὸ τοὺς ἐτῆσις (μελτέμια), οἱ ὅποιοι ἔρχονται ἀπὸ τοῦ βορρᾶ, λέμβοι δίκωποι, φέρουσι χανουμίσσας τῶν χαρεμίων πλουσίων Ὀθωμανῶν, καὶ κια τρίκωπα τῶν πρᾶσβειῶν, ἀντοκίνητοι λέμβοι, ἀτμάκατοι διαφόρων σημαιῶν. Οἱ συνήθεις περίπτωσι γίνονται μεταξὺ Νεοχωρίου καὶ Βουγροῦκ-δερέ, εἰς τὴν ἄκριν τοῦ ὁποίου βλέπει τις πολυπληθεῖς χανουμίσσας χαμαὶ καθήμενας, καὶ παρ' αὐτὰς τὰς ὀδαλί-σκάς των. Κατὰ δὲ τὴν Παρασκευὴν πάντες διευθύνονται εἰς τὰ «γλυκὴ νερά τῆς Ἀσίας», εἰς τὰς ἐκβολὰς δηλονότι ποτιμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν

τερματίζοντος τὸν ῥοῦν του. Ἐκεῖ εἶναι τὸ ἀγαπητὸν ἐντευκτήριον τῶν ὀθωμανίδων, αἵτινες φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τροφὰς καὶ διέρχονται διαρκῶς τρωγαλίζουσαι τὴν ἐσπέραν.

Ἡ πυκνότης τῆς συγκοινωνίας κατέστη ἀξιοθαύμαστος. Ἀτμόπλοια ὁμοίμορφα ἐξυπηρετοῦσι τὴν συγκοινωνίαν, ἔξ ἐκάστης δὲ ἀποβάθρας ἀνὰ πᾶν ἡμίωρον σχεδὸν διέρχεται καὶ ἐν σκάφος. Εἶναι ὀραίων τὸ ἐπὶ τῶν κομψῶν αὐτῶν πλοίων διὰ μέσου τοῦ Βοσπόρου ταξείδιον, κατὰ τὸ ὅποιον γρωρίζει τις πάντα τὴ προίστεια κατὰ σειρὰν διὰ τῆς προσεγγίσεως τοῦ πλοίου εἰς τὰς διαφόρους ἀποβάθρας.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν μικρῶν τούτων σκαφῶν τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου διαπλέουσι καθ' ἡμέραν πολλὰ πλοία, ἰστιοφόρα καὶ ἀτμοκίνητα, φορτηγὰ καὶ ταχυδρομικά, παντὸς μεγέθους καὶ ἐθνικότητος. Ἡ Ἑλληνικὴ ὅμως σημαιὰ φέρεται περισσότερον πύσης ἄλλης, ὑπελόγησα δὲ βτι ἐπὶ ἑκατὸν πλοίων ὑπὲρ τὰ ἡμίση εἶναι ἀσφαλῶς Ἑλληνικά.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην, τὴν ὅλως πτωχὴν καὶ πρὸ χειρὸν, τῆς θελητικῆς ἐν τῷ περικαλλεῖ Βοσπόρῳ ζωῆς, θὰ δικαιωθῶ διατὶ ἐν ἀρχῇ εἶπον ὅτι αἱ δυσκολίαι ὄλαι τοῦ βίου λησμονοῦνται, αἱ λύπαι μετριά-ζονται, ἐπὶ τῇ θέῃ τῆς μοναδικῆς ταύτης φύσεως τῆς ἀπαραμίλλου.

(Κωνσταντινούπολις)

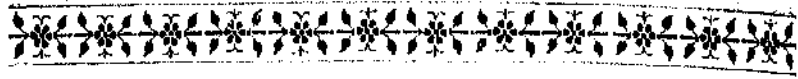
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΥΓΓ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

✱ ΠΡΙΓΚΗΨ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ✱

« Κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας αὐτοῦ »

(Ἐκ φωτογραφίας γενομένης ὅτε ἦτο ΥΠΑΤΟΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ἐν Κρήτῃ)

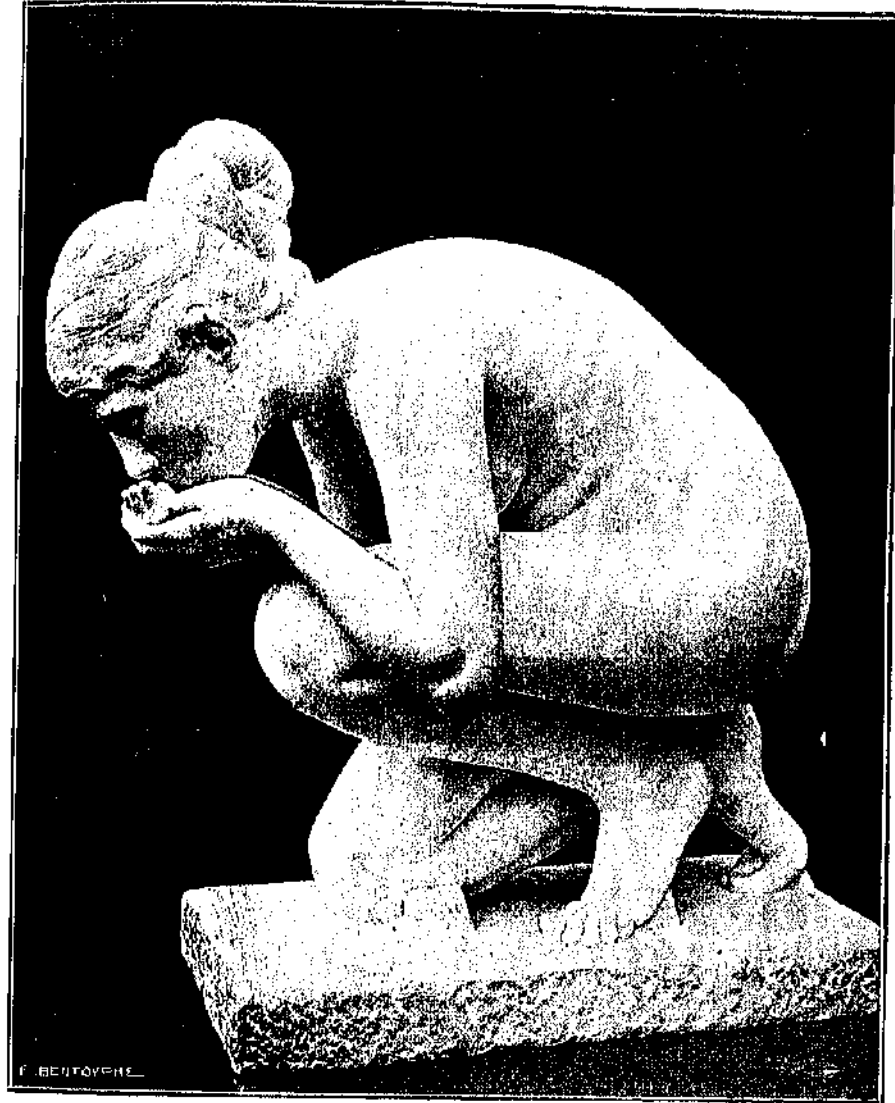
- 3 - ΕΝΑ ΦΙΛΙ - 3 -

Ένα φίλι από 'σένα, μήνες ξηρώ μο-
| γάχα,
Και αν μου το άργείσαι, και μου θν-
| μώνεις τάρχα,
Και σήμερα δε θάλεις, και όλο ποροί-
| δένεις,
Κ' έτσι ποροθι ή μέγας κ' άδίκως μ' ή
| παιδεύεις.

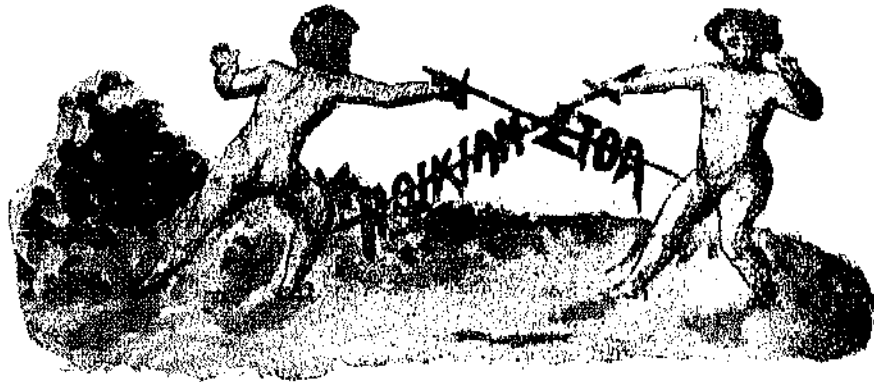
Κι' αν' τον καϊρό ποθ' έχω, για τό
| δικιά σου λάνι,
Παρτά άύποσημείως θά πτώ σιά
| κρηββάει.
Και αν μου 'παθ' τί έχω κ' ειρ' ήρω-
| σιος πολή
Θι γιά τούς καϊ, ξανθάλα, «πυθαίω...
| γιά φίλι».

* ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΧΘΗΝ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ *

◇ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΗΓΗΝ ◇

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 5ῃ Αὐγούστου 1912

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόθεσίν μου οἷς ἀπέλλω σήμερον ἔν σένταμον ἄρθρον διὰ τὴν ὄρασίαν σας «Ποικίλην Σκοπὴν», πραγματικόμενον περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν οἰκοκυρικῶν Σχολῶν ἐν Ἑλλάδι. Μολονότι πολλὰ ἐργάζονται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐγὼ ἐξέλεξα τὸ θέμα αὐτό, ὡς εἰδικὸν πρὸς τὸν κλίμακα καὶ τὰς οἰκονομίας μου, καὶ ἐλπίζω, ἢ μὲν ἀπὸ αὐτῆς μελέτης νὰ ἐγείρω κάποιον ἐνδιαφέρον μετὰ τῶν πολυπληθῶν ἀναγνώστων καὶ ἰδίᾳ ἀναγνωστικῶν τῆς ἀρχηγῆς «Ποικίλης Σκοπῆς», ἢς ἡ συνέχισις προώρῃται νὰ τιμῆσθαι τὴν Φιλολογίαν καὶ τὴν Καλλιτεχνίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως
ΕΙΡΗΝΗ Π. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

✽ ✽

ΕΚΕΙΝΟ, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ θεωροῦμεν ὡς σκοπὸν καὶ τέλεσμα πάσης διδασκαλίας εἴτε ἀρρένων εἴτε θηλέων, δὲν εἶναι ἡ ἀπόκτησις ὀρισμένου τινὸς ποσοῦ γνώσεων καὶ ἐπιδεξιότητος, ἀλλ' ἡ διάπλασις καὶ διαμόρφωσις χαρακτῆρος· τούτου εἶναι τὸ πρόβλημα, εἰς οὗ τὴν λύσιν ἀποβλέπει πᾶσι ἀνεξαιρέτως μόρφωσις, οὗτος εἶναι ὁ προορισμὸς παντός ὅτι δῆποτε διδάσκοντος ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ, εἶναι τέλος τὸ καθήκον, ὅπερ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ ἐποχὴ μας.

Ἐάν τὸν προορισμὸν τούτον ἐξεπλήρωσαν μέχρι τούτου τὰ παντός εἶδους διδακτικά ἰδρύματα ἐν Ἑλλάδι, δὲν εἶναι βεβαίως ζήτημα, ὅπερ δύναται νὰ ἐξετασθῆ ἑνταῦθα· ἐν μόνον δύναται μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἰσχυρισθῆ τις, ὅτι ἡ ἐν γένει σχολικὴ μόρφωσις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀνταπεκρίνεται μέχρι τούτου πρὸς τὰς σημερινὰς ἀξιώσεις τοῦ πολιτισμοῦ· πολλὰ τὰ μεσαιωνικὰ εἰσέτι ἔχουσι, περιορισμένη εἰς ἀπλὴν ἀπομνημόνευσιν κανόνων, πόρρω δὲ ἀπέχουσι τοῦ νὰ διαπλάσῃ χαρακτῆρος ἀναλόγως τοῦ προορισμοῦ, τοῦ ὅλου τῶν διδασκαλόμενων.

Ἄν ἡ διδασκαλία τῶν ἀρρένων προορισμὸν ἔχῃ νὰ προσδώσῃ εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ ἐφόδια, ὅπως γίνωσι χρησταὶ πολῖται, καὶ προπαρασκευάσῃ αὐτοὺς διὰ τὸν

ἀγῶνα τοῦ βίου, ἀναμφοβήτητον εἶναι, ὅτι ἡ μόρφωσις τῆς νεανίδος σκοπὸν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν διάπλασιν αὐτῆς, εἰς καλὴν μέλλουσαν σύζυγον καὶ μητέρα, δυναμένην μετ' ἐπιστήμης ν' ἀφοσιωθῆ εἰς τὰ τοῦ οἴκου αὐτῆς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτῆς, διότι ἡ μήτηρ ὡς ψυχὴ τοῦ οἴκου εἶναι ἐκείνη, ἣτις διὰ ἐνσταλλάξιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ παιδίου τὰς πρώτας ἠθικὰς ἀρχάς, αὐτὴ δὲ δόσῃ τὴν πρώτην κατεύθυνσιν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ παιδίου, τὸν ὁποῖον κατοῦσιν τὸ σχολεῖον θ' ἀναπτύξῃ καὶ εὐρύνη, αὐτὴ τέλος προώρῃται νὰ ἐμφυσησῇ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τέκνου τῆς ὅλης ἐκείνης τῆς ἀρετῆς, ἢς ὡς πολυτιμότερον ἐφόδιον συναποκομίζει ἐκ τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν μετέπειτα κοινωνικὸν βίον.

Μὲ τούτου δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι πᾶσα γυνὴ πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὸν γάμον ὡς εἰς τέλεσμα καὶ σκοπὸν τοῦ βίου τῆς· ὁ γάμος ὁμοῦ καὶ ἡ μητρότης εἶναι καὶ θὰ μείνῃ ὁ φυσικὸς προορισμὸς τῆς γυναικός, ἐν Ἑλλάδι δὲ, ὡς γνωστόν, κατ' ἀναλογίαν ὑπερβαίνουσαν ἴσως τὰ ἴσα τοῦτο καὶ γίνεται ἐν τοῖς πράγμασι. Ἐνδέχεται ἀπ' ἑτέρου ἀριθμὸς τις γυναικῶν οὐχὶ μικρὸς νὰ μείνῃ ἀγαμος καὶ ἀτεκνος· εἰς τὰς γυναίκας ταύτας πρέπει νὰ δοθῆ τοιαύτη μόρφωσις καὶ ἰκανότης, ὥστε καὶ μόναι νὰ δύναται ν' ἀντισταθίσωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Ἐὐόρημα τούτων συνοψίζεται εἰς τὸ ἑξῆς: ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει νὰ μορφωθῆ ὡς μέλλουσα σύζυγος καὶ μήτηρ ἀπ' ἐνός καὶ ὡς ἄτομον ἀπ' ἑτέρου, δυνάμενον αὐτοτελῶς νὰ ζήσῃ. Τούτοις δύο τοῦτοις σκοποῦς ἐπιδιώκουσι πᾶσαι αἱ Οἰκοκυρικαὶ Σχολαὶ ἐν Γερμανίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ ἀλλοῦ τῆς Εὐρώπης, ἐνθα ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἰδρύματα.

Ἐν Ἑλλάδι φρονῶ ὅτι ἡ ἐπιδίωξις τοῦ πρώτου σκοποῦ, ἴτοι ἡ διαμόρφωσις συζύγων καὶ μητέρων πρέπει πρὸ παντός ν' ἀπασχολήσῃ τὰς Οἰκοκυρικὰς Σχολάς. Εἰς τὴν αἰτιολογίαν δὲ τῆς γνώμης μου ταύτης προσβαίνω ἀμέσως κατατέρω. Πολὺ ἀπέχω τοῦ νὰ νομίζω ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει πάντοτε νὰ θεωρῆται ὡς ἐν τι κατώτερον τοῦ ἀνδρός μὴ ἀπολαβὸν ἴσων πρὸς αὐτὸν δικαιωμάτων καὶ προορισμένη νὰ ἦναι ἡ δούλη τοῦ ἀνδρός, τῶν τέκνων καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς. Τὴν χειραφῆτησιν ταύτην τῆς γυναικὸς ἐπιδιώκει ἡ ἀπὸ δεκαετηρίδων τινῶν παρατηρουμένη ἐν Εὐρώπῃ κίνησις, ἡ φεμινιστικὴ καλουμένη.

Ὁμολογητὸν ὁμοῦ, ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη ὑπερακοντίζει ἐν Εὐρώπῃ τὸν σκοπὸν τῆς, κακῶς ἀντιλαμβανομένη τὰ δικαιώματα τῆς γυναικός, πειραμένη νὰ ἐξομοιωθῇ τελείως τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα πολιτικῶς, κοινωνικῶς καὶ ἐπαγγελματικῶς· ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι, ὅτι ἄνθρωποι καὶ γυνὴ ἴστανται ἀντιμέτωποι καὶ ἀντίπαλοι ἀλλήλων εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς κλάδους, ὅτι ὁ βίος καθίσταται δυσχερέστερος, τοῦ ἀνδρός ἔχοντος πλέον τὴν γυναῖκα οὐχὶ βοηθὸν καὶ σύμμαχον, ἀλλὰ πολέμιον· ὅτι ἐκ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου ἐπέρχεται ἡ ἐλάττωσις τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας, λήθη τῆς μεγαλειότητος προφορᾶς αὐτῆς, ἢ ὡς ἐκ τῶν ἀνεπαρκῶν μέσων κακῆ δόλαια, ἐκ ταύτης δὲ ἡ νευρικότης, ὁ ἀλκοολισμὸς καὶ τέλος ἡ φθίσις.

Ἀπ' ἑτέρου δὲ ἡ ὡς ἐκ τῆς ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἐνασχολήσεως

της γυναικός παραμέλθεις της ανατροφής των τέκνων, όπερ ήκιστα σιμβάλλει εις την εξ απαλών ονύχων διάπλασιν του χαρακτηρος των μελλόντων πολιτών.

Ός αντίδοτον του κακώς έννοουμένου τούτου φεμινισμού ίδρυνται αι Οικοκυρικαι Σχολαι.

Έκ τούτου δέν πρέπει να νομισθῆ, ότι αυται σκοπόν έχουσι την ταπεινωσιν της γυναικός ή την εξακολούθησιν της μέχρι τινός κατατέρας θέσεως αυτής άπέναντι του άνδρός, τούναντίον σκοπόν έχουσι να τιμήσωσι και εξυψώσωσιν αυτήν προσδίδουσαι όμως την εμπροσπουσιν αυτή εν τη κοινωνία θεσιν, να υποδειξωσιν εις αυτήν τον άληθην αυτης έν τῷ οικῳ προορισμόν, να τη εμπνεύσωσιν την αγάπην εις τα του οικου και της ανατροφής των τέκνων της, όπως μη θεωρη ταυτα ως βάνυσόν τινα άγχαρείαν, άλλ' ως έργον εβγενές και ύψηλόν σκοπε κυρίως να διαπλάσῃ τά ψυχικά αισθήματα της γυναικός ούτως, ώστε πάσα γυνή, και άνωτέρας μορφώσεως, εκουκισθῆ και συνηθισῆ να μη θεωρη την ένασχόλησιν περι τα του οικου και την ανατροφήν των τέκνων αυτης ως τι χυδαίον και άνάξιον έαυτης, ούτε την ιδίας χειρών ένέργειαν και εκτέλεσιν και των βιναύσων άκόμη λεγομένων εργασιών του οικου, ως τι τό καταβιβάζον αυτην εις ταπεινόν επίπεδον. Τα αισθήματα ταυτα πρέπει δια καταλλήλου διδασκαλίας να εμπνευσθῶσι δια να εκπληρωθῆ ὁ σκοπός των οικοκυρικων σχολων.

Η ΚΟΡΑΚΟΜΑΝΑ

Ουτος είναι ὁ πρώτιστος και κύριος σκοπός των Οικοκυρικων Σχολων έν Εύρώπῃ. Δέν ήδύναντο όμως αυται και ν' άποτρέψωσιν άναφανδόν τας γυναίκας από του να εργάζωνται εις τα διάφορα επαγγέλματα (εργαστάσια, καταστήματα κτλ.) καθότι, έν Γερμανία ιδίως, τό 1/3 των γυναικων άπασχολείται εις τωαύτας εργασίας, δύσκολον δέ θα ήτο να μη μερμηήσωσι και περι τούτων αι Οικοκυρικαι Σχολαι δια της ιδρύσεως και τμήματος επαγγελματικού, έν τῷ να προπαρασκευάζωνται αι εις τωαυτα άσχολούμεναι γυναίκες επαγγέλματα.

Ταυτα είναι τα αυτα, αυτα εδημούρησαν την ανάγκην Οικοκυρικων Σχολων έν Εύρώπῃ, και ουτος ὁ σκοπός, ὃν επιδιώκουσι. Συμβαίνει όμως τό αυτό και έν Ελλάδι;

Εύτυχώς ή ως άνω περιγραφείσα φεμινιστική κίνησις της Εύρώπης με την δεύτεη, ήν έχει εκεί, δέν υπάρχει εισέτι έν τη χώρα ήμων. Απ' έτέρου και ὁ αριθμός των εις άνδρικά επαγγέλματα εργαζομένων γυναικων δέν είναι παρ' ήμιν ή ελάχιστος. Η επί του άντικειμένου τούτου έλλειψις στατιστικής δέν μοι επιτρέπει να καθορίσω άκριβῶς τό επί τοις εκατόν ποσοτόν, υπολογίζω όμως ότι δέν υπερβαίνει τά 2 - 3%.

Δέν έπεται όμως εκ τούτου ότι δέν υφίσταται παρ' ήμιν ένεκα του λόγου τούτου ανάγκη και επιτακτική μάλιστα της ιδρύσεως Οικοκυρικης Σχολής έν Ελλάδι.

Ουδεις δύναται να προσέη ότι θα μιμηθῶμεν ή δέν θα μιμηθῶμεν την φεμινιστικήν κίνησιν της Εύρώπης, ουδέ ότι τό 3% των εις άνδρικά επαγγέλματα εργαζομένων γυναικων δέν θ' αυξήσῃ ή θ' αυξήσῃ. Ουθεν συμπερόν μέγιστον έχομεν να φανῶμεν προμηθεΐς έν τῷ ζητήματι τούτῳ ή επιμηθεΐς.

Ο λόγος όμως ὁ καθιστών άπαραίτητον την ίδρυσιν Οικοκυρικης Σχολής έν Ελλάδι είναι έτερος πολυ σπουδαιότερος. Ουτος δέ είναι ή παντελής άγνοια των πλείστον γυναικων, όπως μετ' επιστήμης άφοσιωθῶσιν εις τα του οικου αυτων, εις την σωματικήν δίαίταν των τέκνων των και εις την ανάπτυξιν και διαμόρφωσιν του χαρακτηρος αυτων. Είναι τούτο φαινόμενον, όπως παρατηρεται εκ ίσου εις τε την άνωτέραν, την μέσην και την κατωτέραν τάξιν. Εις μέν την άνωτέραν και μέσην επικρατεΐ ή ιδέα, ότι ή ένασχόλησις της γυναικός εις τα του οικου αυτης είναι τι τό ταπεινόν, τό καταβιβάζον αυτην από της ύψηλης θέσεως, εις ήν πρέπει να εύρίσκηται ή γυνή. Η ιδέα αυτη πρέπει παντι σθένει να εκριζωθῆ.

Τούτο δέ μόνον δια καταλλήλου διδασκαλίας θα επιτευχθῆ και άκριβῶς επιζητούμεν έν τοις μαθήμασι τούτοις ούχι απλῶς την γνώσιν, αλλά και την έξιν, τον έθισμόν από απαλών ονύχων εις την τάξιν, εις την καθαριότητα, εις την φιλεργίαν, εις την μετ' ένθουσιασμού επίδοσιν εις την οικιακήν εργασία, τούτο δέ επιτυγχάνεται μόνον δια μακροῦ χρόνου.

Δια της διδασκαλίας δέ της μαγειρικης και των έν γένει οικιακων εργασιων δέν επιδιώκεται μόνον ή γνώσις προς παρασκευήν ενός καλοῦ και εύηγητοῦ γεύματος, αλλά πρόκειται δια ταύτης να εμπνευσθῆ εις πάσαν γυναίκα της άνωτέρας τάξεως, ὅτι ή ένασχόλησις εις τα του οικου δέν είναι τι τό ταπεινόν και άπέδον προς την τάξιν, τον άτομισμόν και τον άληθην προορισμόν της γυναικός.

Εις την μέσην άπ' έτέρου και κατωτέραν τάξιν παρατηρεται ή άπίστευτος άγνοια προς υγιεινήν δίαίταν των μελών της οικογενείας και ιδίως των παιδιων. Έκ τούτου ή μεγάλη θνησιμότης έν Ελλάδι των τέκνων κατά τα πρώτα έτη της ηλικίας αυτων. Ός εκ τούτου ιδιάζουσα πρέπει να καταβληθῆ προσοχή ως προς τό θέμα τούτο.

Μία Οικοκυρικη Σχολή μεταδίδουσα και εκλαίκευουσα εις μεγάλην άκτίνα την «πρακτικήν υγιεινήν», του οικου, της τροφής, της ένδυμασίας, την βρεφοκομίαν και νοσηλείαν δύναται να διαπλάσῃ υγιά σώματα και πολυ να συντελέσῃ εις την έλαττωσιν της θνησιμότητος των βρεφων.

Τέλος κοινόν γνώρισμα όλων των τάξεων είναι ή άγνοια προς διαμόρφωσιν του χαρακτηρος των παιδιων και ή οικονομική διεύθυνσις των του οικου έν γένει.

Ουδέν σιμβάλλει εις τούτο ὅσον ή ένδελεχής μέριμνα και επίβλεψις παρωτισμένης μητρός, τούτο δέ καλείται να επιτελέσῃ και ή διδασκαλία των μαθημάτων της Παιδαγωγικής, Μεθοδικής και αρχων της Οικονομικής Έπιστήμης.

Έν Αθήναις : Αύγουστος 1912

ΕΙΡΗΝΗ Π. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

ΨΥΧΗ ΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΜΕΝΗ

* ΠΑΡΕΞΗΓΗΘΕΙΣΑ ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ *

Ν ὑπῆρξε συγγραφεὺς τοῦ παρ' ἐξηγήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐξελέγηθ' ὡς ἓνας τοῦ μυστικογραφίου, αὐτὸς εἶπε ὁ Ζολᾶ.

Καὶ αὐτὸ συνέβη, γιὰ τὸ πρῶτον, τοῦ μεταφράσθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀπὸ τῆ πολλὰ μεγαλοφυᾶ ἔργου του, ἦτο ἡ ΝΑΝΑ.

Οἱ ἀναγνώσαντες τὴν μετάφρασιν αὐτῆν, δὲν ἤξεραν ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ ἀποτελοῦσε ἓνα μέρος τοῦ ὅλου μεγαλοφυοῦς πνευματικοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ὁ μέγας φυσιοκράτης κοινωνιολόγος, ὁ ἀναστασιάζομενος ἀπὸ Παύλου τῆς Γαλλίας, γιὰ τὴν ἐδόξασε τὴν πατρίδα του καὶ ἐτίμησε τὴν ἀνθρωπίνην εὐφροσύνην. Κατεχόμενοι τοῖνυντίον ἀπὸ αὐτῆν τὴν ἄγνοιαν ἐξέλειπον τὴν ΝΑΝΑ ὡς πορνογραφικὸν ἔγγραμμά, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπεδιώχθη ἡ προσβολὴ τῆς δημοσίας ἠθικῆς.

Ἄν ἐγνώριζαν ὅτι ὁ Ζολᾶ μὲ τὴν εἰκοσάδα τῶν μυστικορημάτων του, μὲ τὰ δαυτὰ ἔγραψε τὴν φρασεὶν καὶ κοινωνικὴν ἱστορίαν μιᾶς οἰκογενείας τοῦ ἔζησε κατὰ τὴν δευτέραν ἐν

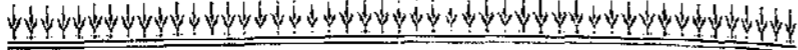
Γαλλίᾳ αὐτοκρατορίαν, τῶν Ρουγγῶν—Μακάρ, ἐπεχείρησε καὶ ἐξετέλεσεν ἓνα γενικὸν σχέδιον, χωρὶς νὰ παρεκκλίνῃ τῆς εὐθείας γραμμῆς, τὴν ὁποῖαν διεχάραξε, ὅτι ἀπεκόμωσαν ἀπὸ τὴν ἀτίγνωση τῆς ΝΑΝΑ τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν ἀποκομίζουσι ὅλοι οἱ γνώστοι, καθὼς προεῖπα, τοῦ μεγαλοφυοῦς πνευματικοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ μεγάλου φυσιοκράτου κοινωνιολόγου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀδάμαστον θέλησίν του καὶ τὴν ἀκατάβλητον δύναμιν τοῦ πνευματικῆς του κατέργησε γὰ πάντα τὰς ἀνθρωπίνους προλήψεις.

Ἄν ὅμως ὁ Ζολᾶ ἐξελέγηθ' ὡς πορνογράφος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀνέγνωσαν τὴν μετάφρασιν τῆς ΝΑΝΑ, καὶ ὡς τοιοῦτος πάλιν ἀπὸ ἐκείνους καὶ δὲν τὴν ἀνέγνωσαν, καὶ οἱ ὅσοι εἶπε αἱ περισσότεροι, εἰς τὴν Γαλλίαν ἢ ἐκδοαὶς τῶν ἔργων του ἐπροκάλεσεν ἀληθινὴν ἐπανάστασιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων καὶ μάλιστα τῶν γραφόντων.

Ἡ ΤΑΒΕΡΝΑ του π. χ., δταν τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη, προαεβλήθη μὲ ἀπαράδειγμά-τιστον βαναυσότητι. Ἄν ἔμεινε ἄθραξ καὶ νὰ μὴν ἐπερρίψθη αὐτὸν συγγραφεὴς τῆς καὶ τοῦ χυδαίου καὶ νὰ μὴν ἀπετολήθη γὰ νὰ χαρακτηρισθῇ δῆθεν τὸ θανατώσιον ἔργον του. Γιατὶ ἐν Γαλλίᾳ, κυριαρχοῦσε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ρωμαϊτικῆς σχολῆς, κατεῖχοντο οἱ γράφοιτες ἀπὸ τὴν σεμνοφυΐαν, ἡ ὁποῖα δὲν ἐπέτρεπε νὰ περιγυμῶνται τὰ πρᾶ-

Emile Zola

γμια καθώς είνε, και νά διατυπώνονται ή ιδέες με τόν φωτιστικόν τρόπον του της κατέστρωσε ο Ζολά από έργα του. Ο διωγμός λοιπόν εναντίον των έργων του μεγάλου συγγραφέως έγινε εν άμελλικτος.

Όλοι, περιορισθέντες μόνον στην έρευνα του εξωτερικού τόπου, στην χρήση των λέξεων που προέκρουσαν στην σημειογραφία, δεν ήθέλησαν νά δώσουν την πρόθεσιν του Ζολά, ή οποία απέβλεπε στην εκτίτλιν ενός έργου καθωώς γελοιολογικόν, λογοπρότετον ιστορικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος. Τόν κατηγορήσαν ως χυδαϊκόλογον και έπεδήτησαν ν' αποτρέψουν την αντίρρηση και συνεπώς την ενόχλησιν διάδοσιν των έργων του, για νά απολασθήσονται τόν αδύναστον ελευθεριστήν, τόν επιχειρήσαντα και τέλος κατορθώσαντα νά ανατρέψη τόν ρομαντισμόν, ο οποίος, καθώς όλοι είξοκώθησαν, δεν προκύπτει από την φύσιν των πραγμάτων.

Ο Ζολά ήμως άτάραχος εξηκολούθησε τόν δρόμον, τόν όποιον εξήμειξε ή μεγαλοφυΐα του και έπαιρασε ή χαλιόβιδιος γραμμή του. Ανεπλήγη ταχέως ότι τά έργα του θα τόν υπερασπίσουν και θα εκτιθήσονται την σχολήν, της οποίας έγινε ο ιδρυτής και διδάσκαλος, γιατί είνε έργα αληθείας, είνε έργα που κατέγραψαν τό φρέσδος και δραστηριότητα με την γλώσσαν του λαού, στην όποιον μόνον ή αλήθεια βρισκεται θέαν. Και ενφ ήμερον άπαθής στην βίωσαν και άνένδοτον έκίθησαν τόν φρονησικόν, Έλεγε προς τό Κοινόν, «ότι πρέπει ν' αναγνώσκει τις τά μυθιστορηματικά του, νά τό συνοήσει και νά ίδη καθαρός τό σύνολόν του, πριν ή επιβολή της προχειρονης κρίσεως, της χυδαίας και μισαράς, οι όποιοι κυκλοφορούν περί του άνθρώπου του και περί των έργων του». Αυτό πρέπει νά κάμουν και οι Έλληνες αναγνώσται για νά επιτηθήσονται τό κολλοσιαίων ανθρωπικόν οικοδόμημα του Ζολά, με τό όποιον διεφύλαξε τόν λαόν, για τόν όποιον εισγάθη και για τόν όποιον επάλαισε.

Ο συγγραφέας του ΖΕΡΜΙΝΑΛ, του όποιου ή έκδοσις έπικολύθησεν τόσον χείαν αξιωματιόν από Βέλγιον, δεν είνε, καθώς εξελήθη από ενέριους του δέν κατορθώσαν ν' άντιληφθούν τό πνεύμα του, ένας αριστότερος και ήγραιος μυθιστοριογράφος, αλλά τόν ναντίον τρυφερότατος καλλιτέχνης, με λεπτομένης φανή, γραμμή από ασάθημα σάν

* ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ *

λατίνα του σπανιά κενός της άρροτιόμνες για την τιμήν και την δικαιοσύνην λαϊκής οίκογένειας. Η μελετητή του πολυαξιούδης έργων του άθανάτου κοινωνιολόγου, του διατυπώθέντος εις ύπερπεριτήκοντα βιβλία, τό γνωρίζουν ατέθ, και γέ αυτό σήμερον ο Ζολά τιμάται από ατέθς ως ο κρείττετος των κοινωνιολόγων μυθιστοριογράφων. Για έκείντης ήμως που δέν έργάζονται, ως έγραφε και πρώτα, τόν άπαισιόμιλλον μυθιστοριογράφον, ό όποιος δέν έτερείσκει νά δημιουργήση με τά έργα του μίαν άνθρώπιαν κοινωνίαν. άλλ' άντίταμε την βρασιμμένην συντηρηστικόν της μεγάλης κακής της και τά φαστικά έκαιτήματά της, παραθέτω τόνα μικρά καλλιτεχνήματά του, άποκρίνεται λεπτομένη άριστον, με τό όποιον ήμους νά άρροματιώθη τό μεγαλύτερον μυστήριον κάθε άληθινά σερνής κήρης, άντηλλαγήν της από της μισούς σχολήν της από βλαπτικόν και έξοκώσθη-

θούν νά βασανίζονται όλας της σημειογραφίας και όλους τούς μυστικόν της παιδαγωγούς, οι όποιοι νομίζουν ότι με την φειδωλή διδασκαλίαν και την άρροματιώθησιν παιδαγωγών κάμουν από μέν τά άρροματιώδεις άνδρας, από δε τά βήλην άληθινές μητέρες.

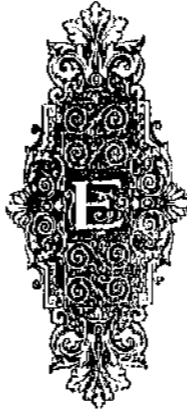
Έν Νέφ Φαλήρω, 1912

ΑΝΔΡΕΑΣ Π. ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΦΡΑΟΥΛΕΣ

I

ΝΑ πρωί του Ίουνίου, όταν άνοιξα τό παράθυρον, έδέχθηκα στο πρόσωπον ένα φύσημα δροσερού άέρος. Την νύκτα είχεν ένσκήψει μια σφοδρά θύελλα. Ο ούρανός έφαίνετο σάν καινούργιος, με ένα γλυκό κυανόν, καθαρισμένος από την ραγδαίαν βροχήν έως της πιό μικρότερες γωνίες του. Η στέγες και τά δένδρα, των όποιων έκλεπα τούς ύψηλους κλάδους ανάμεσα στις καπνοδόχες, ήσαν άκόμη βρεγμένα από την βροχήν, και ο μικρός αυτός δρλζων έγέλα υπό τόν χρυσόν ήλιον. Από τούς γειτονικούς κήπους άνήρχετο μια καλή μυρουδιά βρεγμένης γής.

— Έμπρός, Νινέτ, έφώναξα εύθυμα, βάλε τό καπέλλο σου, κόρη μου... Αναχωρομεν για την έξοχή.

Η Νινέτ χειροκρότησεν από χαράν και έτελείωσε την τουαλέτα της σε δέκα λεπτά, πράγμα αξιοθαύμαστον για μια φιλάρεσκον είκοσι χρόνων.

Στής έννέα, είμεθα στο δάσος της Βαρριέρ.

II

Τι πυκνόδενδρον δάσος, πόσοι έρωτευμένοι έκαμαν εις αυτό τούς έρωτικούς περιπάτους των! Καθ' όλην την έβδομάδα, ή λόχμες είνε έρημοι, ήμπορούν νά βαδίζουν πλάι πλάι, με τά μπράτσα περασμένα στη μέση και με τά χείλη αναζητούμενα, χωρίς άλλον κίνδυνον παρά νά ιδωθούν από της ύπολαΐδες των θάμνων. Η δενδροστοιχίες καθίστανται άπέραντες, ύψηλές και πλατειές, διά μέσου των μεγάλων δρυμώνων τό έδαφος κλύπτεται από ένα τάπητα λεπτής χλόης, επί του όποιου ο ήλιος, τρυπών τά φυλλάματα, ρίπτει χρυσές άμάδες. Στο δάσος υπάρχουν δρόμοι βαθυλοί, μονοπάτια στενά, πολύ σκιερά, όπου αναγκάζονται νά αυσφίγγωνται ο ένας κοντά στον άλλον. Και υπάρχουν άκόμη εις αυτό άδιαπέραστες λόχμες, που ήμπορούν εις ατέθς νά κρύπτονται, άν τά φιλήματα πολυακούωνται.

Η Νινέτ έφησε τό μπράτσο μου και έτρεχε σάν ένα νεαρό σκυλάκι, εύτυχής γιατί ήσθάνετο την χλόην νά της θίγη τούς αστραγάλους της.

Ἐπειτα ἐπανήρχετο καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τὸν ὤμιόν μου, κουρασμένη, θωπευτική. Τὸ δάσος ἐπεκτείνεται πάντοτε, σὰν θάλασσα ἀτελείωτη μὲ κύματα πρασινάδας. Ἡ φριμαστική σιγή, ἡ ζῶσα σκιά, ποῦ ἐπιπτεν ἀπὸ τὰ μεγάλα δένδρα μᾶς ἐκτυποῦσε στὸ κεφάλι, μᾶς ἐμέθυσκε μὲ ἄλλον τὸ ζωηρὸν σφρίγος τοῦ ἔαρος. Ξαναγίνεται κανεὶς παιδί, μέσα στὸ μυστήριο τῶν λοχιμῶν.

* ΛΑΧΤΑΡΑ *

— ὦ! φράουλες, φράουλες! ἐφώναξεν ἡ Νινῶν, πηδῶσα ἓνα χανδάκι, σὰν φευγάτο κατσίκι, καὶ ἀνασκαλεύουσα τὰ φρύγανα.

III

Φεῦ! δὲν ἦσαν φράουλες, ἀλλὰ μόνον φραουλιές φυτρωμένες κάτω ἀπὸ τὰς βάτους.

Ἡ Νινῶν δὲν ἐσκέπτετο πλέον τὰ ζωῦφια, τὰ ὅποια ἐφοβεῖτο τρομακτικά. Ἰππηγαινόφερνε μὲ πολὺ θάρρος τὰ χέρια ἀνάμεσα στὰ φυτά, σηκώνουσα κάθε φύλλον, ἀπηλπισμένη γιατί δὲν συνήντα οὔτε μιὰ φράουλα.

— Μᾶς ἐπρόλαβαν, λέγει μὲ μορφοσιμὸν ἀγανακτήσεως... ὦ! ἂς φάξουμε καλά, θὰ ὑπάρχουν βέβαια καὶ ἄλλες ἀκόμη.

Καὶ ἀρχίσουμε νὰ ἐρευνῶμεν μὲ παραδειγματικήν ἐπιμονήν. Μὲ τὸ σῶμα κυρτωμένο, μὲ τὸν λαίμῳ τεντημένον, μὲ τὰ μάτια προσηλωμένα στὴν γῆν, ἐπροχωρήσαμε μὲ μικρὰ προσεκτικὰ βήματα, χωρὶς νὰ προφέρουμε λέξιν, ἐκ φόβου μὴ κάμνουμε νὰ πετάξουν ἢ φράουλες. Εἴχαμε λησμονήσει τὸ δάσος, τὴν σιγήν καὶ τὴν σκιάν, τῆς πλατειῆς δενδροστοιχίας καὶ τὰ στενὰ μονοπάτια. Ἡ φράουλες, τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ φράουλες. Σὲ κάθε πύκνωμα ποῦ συναντούσαμεν, ἐκύπταμε, καὶ τὰ χέρια μας φρίσσοντα ἀλληλοηγγίζοντο ὑπὸ τὰ φυτά. Ἦτσι ἐκάμαμεν μίαν λεύγαν, σκυμμένοι, πλανώμενοι δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ. Δὲν εὐρέθη ἕμεις οὔτε ἡ πιὸ μικρὴ φράουλα. Ἐξαίσιες φραουλιές, μὲ ἠραιὰ σκιερὰ πράσινα φύλλα, ἀλλὰ χωρὶς φράουλες. Ἐδῆλεπα τὰ χεῖλη τῆς Νινῶν νὰ δαγκώνωνται καὶ τὰ μάτια τῆς νὰ υγραίνωνται.

IV

Εἴχαμε φθάσει ἀπέναντι μᾶς πλατειᾶς κατωφέρειας, ἐπάνω στὴν ὁποῖαν ὁ ἥλιος ἔπεφτε κατ' εὐθείαν, μὲ ὑπερβολικὴν θερμότητα. Ἡ

Νινῶν ἐπλησίασεν αὐτὴν τὴν κατωφέρειαν, ἀποφασισμένη νὰ μὴ ψάξῃ πλέον. Ἐξαφνα ἐφώναξε δυνατὰ. Ἐτρεξα, τρομαγμένος γιατί ἐνόμισα ὅτι εἶχε πληγωθῆ. Τὴν εὐρον ὑποκαθημένην, ἡ συγκίνησις ἔμωε τὴν ἐκάθισε κατὰ γῆς, καὶ μοῦ ἔδειχνε μὲ τὸν δάκτυλον μιὰ μικρὴ φράουλα, μόλις χονδρὴ σὰν ἓνα μικρὸ μπιζέλι, γινομένην μόνον ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος.

— Κόψε την, σὺ, μοῦ λέγει μὲ φωνὴν χαμηλὴν καὶ θωπευτικὴν.

Ἐκάθισα κοντὰ τῆς, στὸ κάτω μέρος τῆς κατωφέρειας.

— Ὅχι, ἀπήντησα, σὺ τὴν ἤρρες, καὶ σὺ πρέπει νὰ τὴν κόψῃς.

— Ὅχι, κάμε μου αὐτὴν τὴν χάριν, κόψε την.

Ἐπέμεινα καὶ τόσον πολὺ, ὥστε ἡ Νινῶν ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ κόψῃ τὸ κοτσάνι μὲ τὸ νύχι τῆς. Ἐπρόκυψεν ἔμωε μιὰ ἄλλη ἱστορία, ὅταν ἔπρεπε νὰ μάθουμε ποῖς ἀπὸ τοὺς δύο μᾶς θὰ ἔτρωγε αὐτὴν τὴ φτωχὴ φράουλα, ποῦ μᾶς ἐκόσκιζε μὲ δλόκληρη ὥρα φαξίματος. Μὲ κάθε ἐπιμονήν, ἡ Νινῶν ἤθελε νὰ μοῦ τὴν βάλῃ στὸ στόμα. Ἀντεστάθηκα ἀνένδοτα, ἔπειτα, ἐδέχθηκα κάμνιον παραχωρήσεις καὶ συνεφωνήθη, ἡ φράουλα νὰ μοιρασθῆ εἰς δύο.

Τὴν ἔθαλε ἀνάμεσα στὰ χεῖλη τῆς καὶ μοῦ εἶπε μὲ μειδίαμα:

— Ἐλα, πάρε τὸ μερδικό σου.

Ἐπῆρα τὸ μερδικό μου. Δὲν εἰξεύρω, ἂν ἡ φράουλα ἐμοιράσθη ἀδελφικά. Δὲν εἰξεύρω μάλιστα ἂν ἔφαγα τὴν φράουλα, τόσον τὸ μέλι τοῦ φιλήματος τῆς Νινῶν μοῦ ἐφάνη γλυκό.

V

Ἡ κατωφέρεια ἦτο καλυμμένη ἀπὸ φραουλιές, καὶ ἡ φραουλιές αὐτὲς ἦσαν σπουδαῖες. Ἡ συγκομιδὴ ὑπῆρξεν ἀφθονὴ καὶ χαροποιά. Ἐξηπλώσαμε κατὰ γῆς ἓνα λευκὸ μαντήλι, ὀρμισθέντες νὰ βάλουμε εἰς αὐτὸ τὴν λείαν μᾶς, χωρὶς ν' ἀφαιρέσουμε τίποτε ἀπὸ αὐτὴν. Πολλὲς φορὲς ἐν τούτοις, μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδα τὴν Νινῶν νὰ φέρῃ τὸ χεῖρ στὸ στόμα τῆς.

Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ συγκομιδὴ, ἀπεφασίσσαμεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ εὐρούμε μιὰ γωνιά σκιάς γιὰ νὰ προγευματίσουμε ἀναπαυτικά. Εὐρον, εἰς ὀλίγα βήματα, μιὰ θελκτικὰ τρῶπα, μιὰ φωλιά ἀπὸ φύλλα. Τὸ μαντήλι ἐτέθη θρησκευτικὰ κοντὰ μᾶς.

Μεγάλοι θεοί! Πόσον ἦτο ἐμμορφα ἐκεῖ, ἐπάνω στὴν χλόην, στὴν

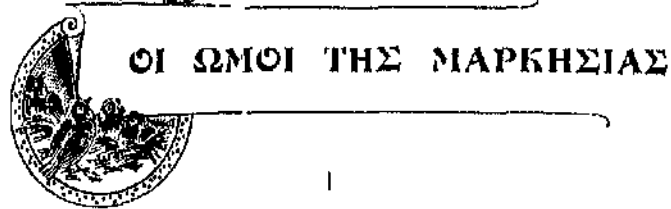

* ΨΥΧΗ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑ *

ἠδυσπάρθειαν αὐτῆς τῆς πράσινης δροσιάς! Ἡ Νινὼν μὲ ἔβλεπε μὲ μάτια ὑγρά. Ὁ ἥλιος εἶχε βάλει τρυφερὲς κοκκινάδες στὸν λαιμὸ τῆς. Ὅταν εἶδεν ὅλην τὴν τρυφερότητά μου στὸ βλέμμα μου, ἔγειρε ἐπάνω μου, καὶ μοῦ ἔτεινε τὰ δύο χέρια μὲ μιὰ χειρονομία λατρευτῆς ἐγκαταλείψεως.

Ὁ ἥλιος, λάμπων στὰ ὑψηλὰ φυλλώματα, ἔριπτε χρυσὲς ἀμάδες στὰ πόδια μας, στὴν λεπτὴν χλόην. Καὶ αὐτὲς ἢ ὑπολαϊδὲς εἰώπων καὶ δὲν παρετήρουν. Ὅταν ἐζητήσαμε τῆς φράουλες γιὰ νὰ τῆς φάμε, ἀντελήφθημεν μὲ ἐκπληξιν ὅτι εἶχαμε πλαγιάζσει καθολοκληρίαν ἐπάνω στὸ μαντίλι.

Σε?

ΟΙ ΩΜΟΙ ΤΗΣ ΜΑΡΚΗΣΙΑΣ

Η μαρκησία κοιμάται στὸ μεγάλο κρεβάτι τῆς, κάτω ἀπὸ τῆς πλατειᾶς κουρτίνες ἀπὸ κίτρινο μεταξινὸ. Τὸ μεσημέρι, κατὰ τὸ ἠχηρὸν κτύπημα τοῦ ὑρολογίου, ἀποφασίζει νὰ ἀνοίξῃ τὰ μάτια.

Τὸ δωμάτιον εἶνε θαλπερόν. Ἡ τάπητες, ἢ κουρτίνες τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων, ἀποτελοῦν μιὰ φιλιά μαλακιά, ἔπου τὸ ψῦχος δὲν εισέρχεται. Ἡ θερμότης, τὰ ἀριόματα κυριαρχοῦν. Κίς αὐτὸ τὸ δωμάτιον βασιλεύει τὸ αἰώνιον ἔαρ.

Μόλις ξυπνήσασα ἡ μαρκησία φαίνεται ὅτι κατελήφθη ἀπὸ μιὰν αἰφνιδίαν ἀδημονίαν. Μετὰ τὰ σκεπάσματα, καὶ μὲ ἓνα κωιδωνισμὸν καλεῖ τὴν Ἰουλίαν.

✱
ΑΕΝΟΙΑΙΟΣ ΣΩΗ
✱

✱
FERNER-BENNER
✱

— Ἡ κυρία ἐκουδούνισεν;

— Πές μου, ἄρχισε νὰ λυώνῃ ὁ πάγος;

ᾠ! ἡ καλὴ μαρκησία! Πῶς ἔκαμε αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν μὲ φωνὴν συγκινημένην. Ἡ πρώτη τῆς σκέψις εἶνε γι' αὐτὸ τὸ φοβερὸ κρύο, αὐτὸν τὸν βορηὰ ποῦ δὲν αἰσθάνεται μὲν, ἀλλ' ὁ ὅποιος θὰ φυσᾷ τόσον σκληρὰ στὰ σπιτάκια τῶν φτωχῶν. Καὶ ἐρωτᾷ, ἂν ὁ οὐρανὸς ἐκάμφθη, ἂν ἤμπορῇ νὰ ζεσταθῇ χωρὶς τύψιν συνειδήσεως, χωρὶς νὰ σκεφθῇ ὅλους ἐκείνους ποῦ τρέμουν ἀπὸ τὸ κρύο.

— Λυώνει ὁ πάγος, Ἰουλία;

Ἡ θαλαμηπόλος τῆς δίδει τὸ πρῶτον πενιουὰρ, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ ἐθέρμανεν ἐμπρὸς στὴν ἀναμμένην θερμάστραν.

— ᾠ! ὄχι, κυρία, δὲν λυώνει ὁ πάγος. Κάνει πάγον πολὺ περισσότερον, τὸ ἐναντίον... Πρὸ μικροῦ εὐρήκαν ἓνα ἄνθρωπον πεθαμένον ἀπὸ τὸ ψῦχος ἐπάνω εἰς ἓνα λεωφορεῖον.

Ἡ μαρκησία κατελήφθη ἀπὸ παιδικὴν χαρὰν κτυπᾷ δὲ τὰ χέρια ἀνακράζουσα:

— Ἄ! Τόσον τὸ καλλίτερον! Θὰ πάω νὰ παγοδρομήσω σήμερον τὸ ἀπόγεμμα.

II

Ἡ Ἰουλία τραβᾷ τῆς κουρτίνες, σιγά σιγά, γιὰ νὰ μὴ προσβάλῃ τὴν τρυφεράν θρασιν τῆς μαρκησίας τὸ ἀπότομον φῶς.

Ἡ κυανόχρους ἀντανάκλασις τῆς χιόνος γεμίζει τὸ δωμάτιον μὲ ἓνα εὐθυμον φῶς. Ὁ οὐρανὸς εἶνε φαίδς, ἀλλὰ μὲ ἓνα χρῶμα φαίδν τόσον ὠραῖον, ὥστε ἐνεθύμισεν αὐτὸ στὴν μαρκησίαν ἓνα φόρεμα ἀπὸ φαϊόχρου μεταξωτόν, ποῦ ἐφόρει, τὴν προτεραίαν, στὸν χορὸν τοῦ ὑπουργείου. Αὐτὸ τὸ φόρεμα ἦτο γαρνιρισμένον μὲ λευκὰ κινούρια, σὰν αὐτὲς τῆς κλωστὲς τῆς χιόνος, τῆς ὁποῖας βλέπει στῆς ἄκρες τῶν στεγῶν ἕνεκα τῆς ὠχρότητος τοῦ οὐρανοῦ.

Τὴν προτεραίαν, ἦτο θελκτικὴ, μὲ τὰ νέα τῆς διαμάντια. Ἐκοιμήθη στῆς πέντε τὸ πρωῖ. Γι' αὐτὸ εἶχεν ἀκόμη τὸ κεφάλι ὀλίγον βαρὺ. Ἐν τούτοις, ἐκάθισεν ἐμπρὸς εἰς ἓνα καθρέπτην, καὶ ἡ Ἰουλία ἐσήκωσε τὸ ξανθὸν κόμμα τῶν μαλλίων τῆς. Τὸ πενιουὰρ γλυστρά, οἱ ὦμοι μένουσιν γυμνοί, ἕως τὸ μέσον τῶν νώτων.

Μιὰ ὀλόκληρος γενεὰ ἐγήρασεν ἤδη πρὸ τοῦ θαύματος τῶν ὤμων τῆς μαρκησίας. Ἄφ' ἑτοῦ, χάρις εἰς μιὰ ἀκατανίκητον δύναμιν, ἢ μὲ φυσικὴν εὐθυμίαν κυρίως ἤμποροῦν νὰ παρουσιάζωνται ἔξωμοι καὶ νὰ χορεύουν στὸ Κεραμικόν, αὐτὴ περιήγαγε τοὺς ὤμους τῆς στὴν τύρβην τῶν ἐπισήμων αἰθουσῶν, μὲ μιὰ ἐνδελεχὴ φοίτησιν, ἢ ὁποῖα τὴν κατέστησε τὸ ζωντανὸν σύμβολον τῶν θελγήτρων τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας.

* ΚΑΛΗ 'ΜΕΡΑ *

Ἡναγκάσθη νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν συρμόν, ἀνοίγουσα τὰ φορέματα της, ἐπὶ μὲν ἕως τὴν ἀρχὴν τῆς εὐφύας, ἐπὶ δὲ ἕως τὰς ἐξογκώσεις τοῦ στήθους· καὶ ἔτσι ἡ ἀγαπητὴ μαρκησία, ἀπεκάλυψεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον θλους τοὺς θησαυροὺς τῶν νώτων καὶ τοῦ στήθους της καταστήσασα τοὺς ὄμιλους της τὸ ἥδυ παθὲς ἔμβλημα τοῦ βασιλείου.

III

Βεβαίως, εἶνε περὶ τὸν νὰ περιγράψω τοὺς ὄμιλους τῆς μαρκησίας. Κατήντησαν ἄλλως τε αὐτοὶ λαϊκοὶ σὰν τὴν Νέαν γέφυραν. Ἴσπὶ δέκα ὀκτὼ ἔτη ἀπετέλεσαν μέρος τῶν δημοσίων θεαμάτων. Ἄρκει νὰ ἴδουν τὸ μικρότερον ἄκρον τους, εἰς μιὰ αἴθουσαν, στὸ θέατρον ἢ ἀλλαχοῦ, γιὰ νὰ φωνάζουν: « Νά! ἡ μαρκησία! Ἄναγνωρίζω τὸ μαυρὸ σημάδι τοῦ ἀριστεροῦ ὄμιλου της! »

Ἄλλως, εἶνε ὡμοὶ ὑπερβολικὰ ὄρατοι, λευκοὶ, παχουλοὶ, προκλητικοί. Ἐὰ βλέμματα μᾶς κυβερνήσεως ἐπέρασεν ἀπὸ ἐπάνω τους δώσαντα εἰς αὐτοὺς περισσοτέραν λεπτότητα, σὰν τῆς πλάκας ποῦ τὰ πόδια τοῦ πλήθους γυαλίζουν συρόμενα ἐπάνω τους.

Ἄν ἤμουν ὁ σύζυγος ἢ ὁ ἐραστής, θὰ ἐπροτίμων νὰ ὑπάγω νὰ φιλήσω τὸ κρυστάλλινον πόμολο τοῦ γραφείου ἐνδὸς ὑπουργοῦ, τοῦ τριφθέντος ἀπὸ

τὸ χέρι τῶν αἰτούντων, παρὰ νὰ θίξω μὲ τὰ χεῖλη αὐτοὺς τοὺς ὤμους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέρασεν ἡ θερμὴ πνοὴ τοῦ φιλαρέσκου Παρισιοῦ. Ὅταν σκεφθῇ κανεὶς τῆς ἀπειρες ἐπιθυμίας ποῦ ἠγέρθησαν γύρω τους, ἐρωτᾷ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ ποῖαν ἀργίλου ἢ φύσεως τοὺς ἐξύμωσε γιὰ νὰ μὴ τριβοῦν, καθὼς ἡ γυμνότητες τῶν ἀγαλμάτων, ποῦ εἶνε ἐκτεθειμένες στὸ ὑπαιθρον τῶν κήπων, καὶ τῶν ὁποίων οἱ ἀνεμοὶ κατέφαγον τῆς περιφέρειας.

Ἡ μαρκησία ἔβαλε τὴν ἐντροπήν κατὰ μέρος. Μὲ τοὺς ὤμους της ἐδημιούργησε μίαν θρησκείαν. Πέσον δὲ ἐμόχθησε γιὰ νὰ καθυποτάξῃ τὴν ἐκλογὴν της! Πάντοτε εἰς κίνησιν, πανταχοῦ ταυτοχρόνως, στὸ Κεραμικόν, στὰ μέγαρα τῶν ὑπουργῶν, στὴς πρεσβεῖες, στὰ παλάτια τῶν ἐπλῶν ἑκατομμυριούχων, κατακτῶσα τοὺς ἀναποφάσιτους μὲ τὰ μειδιάματα, στυλῶνουσα τὸν θρόνον τοῦ ἀλαβαστρίνου στήθους της, δεικνύουσα κατὰ τῆς ἡμέρας τοῦ κινδύνου μικρὲς κρυμμένες καὶ θαυμάσιες γωνίες, πιδ πειστικὲς ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ρητόρων, πιδ ἀποφασιστικὲς ἀπὸ τὰ σπαθιά τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἀπειλοῦσα, γιὰ νὰ κερδίσῃ μιὰ ψηφοφορίαν, ἐτι θὰ περικόψῃ τὰ πουκαμισιάκια της, ἕως ὅτου καὶ τὰ πιδ ἄγρια μέλη τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὁμολογήσουν ὅτι ἐπέσθησαν!

Πάντοτε οἱ ὡμοὶ τῆς μαρκη-

* ΑΦΩΝΟΣ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΙΣ *

σίας παρέμειναν άθικτοι και νικηταί. Μολονότι δὲ υπέστησαν τὰς ἐπιθέσεις και τὸ τρίψιμον ἑνὸς κόσμου ὀλοκλήρου, ἐν τούτοις οὔτε μιὰ ρυτίς ἐφράγισε τὸ λευκὸν μάρμαρον.

IV

Αὐτὸ τὸ ἀπομεσήμερο, ὕστερα ἀπὸ τὰς περιποιήσεις τῆς Ίουλίας, ἡ μαρκησία, φέρουσα μιὰ ἠκυμασίαν πολωνικὴν τουαλέταν, ἐπῆγε νὰ παγοδρομήσῃ. Ἡ μαρκησία παγοδρομεῖ θελεκτικαῖατα.

Στὸ δάσος, ἔκαμνε ἕνα κρῦο διαβολεμένο, ἐφυσούσεν ἕνας βορηὰς ποῦ ἔκαμνε νὰ τσοῦζουν ἡ μύτη και τὰ χεῖλη τῶν κυριῶν ποῦ ἐπαγοδρόμουν, σὰν ὁ ἀνεμος νὰ τῆς ἐκτύπη τὸ πρόσωπον μὲ λεπτὴν ἄμμον. Ἡ μαρκησία ἐγέλα, γιατί τὸ κρῦο ποῦ ἤσθάνετο τὴν διεσκέδαζεν. Ἐπήγαινε, κάθε τόσο, νὰ θερμαίνῃ τὰ πόδια τῆς στὰ ἀναμμένα μαγκάλια στῆς ὄχθες τῆς μικρᾶς λίμνης. Ἐπειτα ἐπανήρχετο στὸν παγωμένον ἀέρα, φεύγουσα σὰν ἕνα χελιδόνι ποῦ ἀλακίώνει τὸ ἔδαφος.

Ἄ! Ἦ ἐξαισία ἀπόλαυσις, και ποῖα εὐτυχία ὅτι δὲν ἤρχισεν ἀκόμη νὰ λυώνῃ ὁ πάγος! Ἡ μαρκησία ὅα ἠμπορέσῃ νὰ παγοδρομήσῃ ἔλην τὴν ἑβδομάδα.

Ἐπιστρέφουσα ἡ μαρκησία εἶδε εἰς μιὰ δενδροστοιχίαν τῶν Ἑλισίων μιὰ πτωχὴν τρέμουσαν στὴν ρίζαν ἑνὸς δένδρου και μισοπεθαμένην ἀπὸ τὸ κρῦο.

— Ἡ δυστυχὴς! ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν λυπημένην.

Και ἐπειδὴ ἡ ἀμαξά ἔτρεχε πολὺ, ἡ μαρκησία, μὴ εἰμποροῦσα νὰ εὔρῃ τὸ πορτοφόλι τῆς, ἔρριψε τὴν ἀνθοδέσμην τῆς στὴν πτωχὴν, μιὰ ἀνθοδέσμη ἀπὸ ἀσπρες πασαλιᾶς ποῦ ἐκόστιζε πέντε λουδοβίκια.

I

ΤΟΥ εἶνε τὸ μικρὸ χωριό; Σὲ ποιά πτυχὴ τοῦ ἔδαφους κρύπτει τὰ ἀσπρα του σπιτία; Εἶνε συμμαζεμένα αὐτὰ γύρω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, στὸ βᾶθος κάποιου κοιώματος; Ἡ, κατὰ μῆκος ἑνὸς μεγάλου δρόμου, εἶνε εὐθυμα ἀραδιασμένα; Ἡ ἀναρριχῶνται εἰς ἕνα γήλοφον, σὰν ἰδιότροπα κατσίκια, κλιμακηδὸν και κρύπτουν τῆς κόκκινες στέγες τους στῆς πρασινάδες;

Ἐχει ἕνα ὄνομα γλυκὸ στὸ ἀδῆ, τὸ μικρὸ χωριό; Ἐχει ἕνα ὄνομα

τριφερό, εὐκαλον στὰ γαλλικὰ χεῖλη ἢ κάποιο ὄνομα γερμανικόν, τραχύ, γεμάτο ἀπὸ σύμφωνα, βραχνὸν σὰν μιὰ φωνὴ κόρακος;

Και θερρίζουν, τρυγοῦν, στὸ μικρὸ χωριό; Εἶνε τόπος ποῦ παράγει σίτον ἢ εἶνε ἀμπελόφυτος; Αὐτὴν τὴν ὥραν, τί κάμνουν οἱ κάτοικοι στὰ χωράφια, τὰ λάμποντα ἀπὸ τὸν ἥλιο; Τὸ βράδυ, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, μὲς τὰ μονοπάτια σταματοῦν οἱ χωρικοί, γιὰ νὰ ἴδωσιν μὲ μιὰ ματιὰ τὴν ἀφθονον συγκαμιδὴν, εὐχαριστοῦντες τὸν οὐρανὸν γιὰ τὴν εὐτυχισμένην χρονιά;

II

Τὸ φαντάζομαι εὐχαρίστως εἰς ἕνα γήλοφον, τὸ μικρὸ χωριό. Εἶνε ἐκεῖ, τόσο χωμένο στὰ δένδρα, ὥστε, ἀπὸ μακρὰν ὅα τὸ ἐξελάβαναι γιὰ ἕναν κάμπον γεμάτων ἀπὸ βράχους ἐρειπωμένους και σκεπασμένους ἀπὸ χλόην. Ἄλλ' ἀπὸ τοὺς κλάδους βγαίνουν καπνοί εἰς ἕνα μονοπάτι ποῦ καταβαίνει στὴν κατωφέρειαν, παιδιὰ σπρώχνουν ἕνα ἀμάξι. Τότε, ἀπὸ τὴν πεδιάδα, τὸ βλέπουν μὲ μιὰ ζηλότυπον ἐπιθυμίαν περνοῦν, μεταφέροντες τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς τῆς μισοῖδωθείσης φωλιάς.

Ὅχι, τὸ νομίζω μάλλον σὲ μιὰ γωνιά τῆς κοιλάδος, στὴν ὄχθην ἑνὸς ρυακος. Εἶνε τόσο μικρόν, ὥστε μιὰ κουρτίνα ἀπὸ λεῦκες τὸ κρύπτει ἀπὸ ὄλα τὰ μάτια. Ἡ καλύδας του, σὰν λουόμενες παρθένες, χάνονται μέσα στῆς ἴτις τῆς ὄχθης. Ἐνα κομμάτι πρασίνου λειβαδίου τοῦ χρησιμεῖ γιὰ τάπητ' ἕνας ζωηρὸς φράκτης τὸ φράττει πανταχόθεν, σὰν ἕνα μεγάλο περιδόλι. Περνοῦν στὸ πλάγι του χωρὶς νὰ τὸ ἴδωσιν. Ἡ φωνὴ τῶν πλυστρῶν ἀκούονται, σὰν τῆς φωνὴς τῶν ὑπολαίδων. Οὔτε ἕχνος καπνοῦ. Κοιμᾶται εἰρηνικά, μὲς τὸ βᾶθος τοῦ πρασίνου θαλάμου του, τὸ μικρὸ χωριό.

Κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲν τὸ εἰξεύρει. Ἡ γειτονικὴ πόλις μόλις εἰξεύρει ὅτι ὑπάρχει, και εἶνε τόσο ταπεινόν, ὥστε οὔτε ἕνας γεωγράφος δὲν ἐμερίμνησε ποτὲ γι' αὐτό. Τὸ ὄνομά του προφερόμενον δὲν διεγείρει καμμίαν ἀνάμνησιν. Στὴν πληθὺν τῶν πόλεων, στὰ ἠχητικὰ ὄνόματα, εἶνε ἀγνωστον, χωρὶς ἱστορίαν, χωρὶς δόξες και χωρὶς αἴσχη, χάνεται δ' ἔτσι μετριοφρόνως.

Και γι' αὐτὸ ἀναμφιβόλως μειδᾷ τόσο γλυκά, τὸ μικρὸ χωριό. Οἱ χωρικοί του ζοῦν στὴν ἔρημον τὰ μικροπαῖδια

250v

κυλόνται παρά τήν ἄχθην καί ἡ γυναίκες περνοῦν στήν σκιάν τῶν δένδρων. Αὐτό, εὐτυχισμένο γιά τήν ἀφάνειάν του, γερμίζει ἀπό τῆς εὐθυμίας τοῦ οὐρανοῦ. Ἔινε τόσο μακράν ἀπό τήν λάσπην καί τόν θόρυβον τῶν μεγαλοπόλεων! Ἡ ἡλιακή ἀκτίς του τοῦ ἀρχει ἡ χαρά του εἶνε καμωμένη ἀπό τήν σιγήν του, ἀπό τήν ταπεινότητά του, ἀπό αὐτήν τήν κουρτίαν ἀπό λεῦκες ποῦ τό κρύπτει εἰς ἕλον τόν κόσμον.

III

Καί, αὐριον ἴσως, δλόκληρος ὁ κόσμος θά γνωρίζῃ ὅτι ὑπάρχει τό μικρό χωριό.

Ἄ! ἀθλιότης! Τό ποτάμι θά εἶνε κόκκινο, ἡ κουρτίνα ἀπό λεῦκες θά καταστραφῇ ἀπό τῆς σφαίρες, ἡ καλύβες ξεκοιλιασμένες θά δεῖξουν τήν βιβλίην ἀπελπισίαν τῶν οἰκογενειῶν, τό μικρό χωριό θά εἶνε περίφημον.

✱ Ο ΠΕΡΙΣΜΟΣ ✱

(Ὡς τραγούδια τῶν πλουστῶν, οὔτε μικροκαίδια κυλιόμενα παρά τήν ἄχθην, οὔτε συγκομιδή, οὔτε σιγή, οὔτε εὐτυχισμένη ταπεινότης. Ἦνα νέον ὄνομα στήν ἱστορίαν, μιὰ νίκη ἢ μιὰ ἴττα, μιὰ νέα αἵμοσταγής σελίς, μιὰ νέα γωνία τοῦ τόπου ποῦ ἐλιπάνθη ἀπό τό αἷμα τῶν παιδιῶν μας.

Ἰεῖξ, κοιμάται, τό μικρό χωριό, ἀγνοεῖ ὅτι θά δώσει τό ὄνομά του σέ μιὰ σφαγή, καί αὐριον θά στενάζῃ, θά ἀντιλαλή στήν Εὐρώπην μέ τόν ῥόγγον τῆς ἀγωνίας. Ἦπειτα,

θά μεῖνῃ ἐπὶ τῆς γῆς σάν μιὰ κηλίδα αἵματος. Αὐτό, τό τόσο εὐθυμον, τό τόσο τυφερόν, θά περικυκλωθῇ ἀπό ἕναν κύκλον ἀπαισίας νυκτός, θά ἔδῃ ὠχρούς ἐπισκέπτας νά περνοῦν μπροστά ἀπό τὰ ἐρείτιά του, καθὼς περνοῦν ἐμπρός ἀπό τῆς πλάκας τῆς Μόργκ. Ἦθ εἶνε καθηραμένος.

Ἐμεῖς, ἂν εἶνε ἡ Ἄουστερλῦτς ἢ ἡ Μαγέντα, θά τό ἀκούωμεν νά ἤχῃ στήν καρδιά μας μέ τούς ἤχους τῶν σαλπύγγων. Καί, ἂν εἶνε τό Βατερλώ, θά κυλίεται πενθίμως στήν μνήμην μας, καθίως ὁ ἤχος ἑνός τυμπάνου καλυμμένου μέ κρέπι, ποῦ συνοδεύει τήν κηδεῖαν τοῦ ἔθνους.

Πόσον θά ἐπιποθῇ τότε τὰς μονήρεις ἄχθεις του, τούς ἀμαθεῖς χωρικούς του, τήν χαμένην γωνίαν του, τόσο μακράν ἀπό τοὺς ἀνθρώπους, γνωστὸν μόνον στὰ χελιδόνια ποῦ ἐπανήρχοντο εἰς αὐτό κάθε ἀνοιξί! Μολυσμένον, ἐντροπιασμένον, μέ τὴν αὐρανὸν του γεμάτον ἀπό τήν πτή-

σιν τῶν κοράκιων, καί τῆς λιπαρῆς γαίης τοῦ νά ἀπόζουν τὸν θάνατον, θά ζήσῃ αἰωνίως στοὺς αἰῶνας, σάν ἕνα κοφολαίμασμα, ἕνα μέρος, ὅπου ἀλληλοεσφάγησαν δύο ἔθνη.

Ἡ φωλιά τοῦ ἔρωτος, ἡ φωλιά τῆς εἰρήνης, τό μικρό χωριό, δὲν θά εἶνε πλέον παρά ἕνα νεκροταφεῖον, ἕνας κοινὸς λάκκος, ὅπου ἡ ὀδυρόμενες μητέρες δὲν θά μποροῦν νά ὑπάγουν νά καταθέσουν στεφάνια.

IV

Ἡ Γαλλία ἐγέμισε τὸν κόσμον μέ τὰ μακρινὰ αὐτὰ νεκροταφεῖα. Στῆς τέσσερες γωνίες τῆς Εὐρώπης ἠμποροῦμεν νά γονατίζωμεν καί νά προσευχόμεθα. Οἱ κάμποι τῆς ἀναπαύσεως δὲν ὀνομάζονται μόνον Πέρ-Λασαίξ, Μονμάρτρ, Μονπαρνές· ὀνομάζονται ἀκόμη μέ τό ὄνομα ἔλων τῶν νικῶν μας καί ἔλων τῶν ἡττῶν μας. Δὲν ὑπάρχει, ὑπὸ τὸν ἥλιον, μιὰ γωνία γῆς ποῦ νά μὴν ἐκοιμήθῃ ἕνας Γάλλος δολοφονημένος, ἀπὸ τήν Κίναν ἕως τὸ Μεξικόν καί ἀπὸ τοὺς πάγους τῆς Ρωσίας ἕως τοὺς ἄμμους τῆς Αἰγύπτου.

Σιωπηλὰ καί ἔρημα κοιμητήρια, τὰ ὅποια κοιμῶνται βαρεῖα στήν ἀπειρον εἰρήνην τῆς ἐξοχῆς. Τὰ περισσότερα, σχεδὸν ἔλα, ἀνοίγονται στοὺς πρόποδας κάποιου βαρυσταλοῦ συνοικισμοῦ, τοῦ ὁποῦ οἱ κατάρρευοντες τοῖχοι εἶνε ἀκόμη γεμάτοι ἀπὸ φρίκην. Τὸ Βατερλώ δὲν ἦτο παρά μιὰ ἀγρέπαυλις, ἡ Μαγέντα ἠρήθμει μόλις πενήντα σπίτια. Ἐνας φρικώδης ἀνεμος ἐφύσησε εἰς αὐτὰ τὰ ἀπίεως μικρά, καί ἡ συλλαβῆς των, ἀθῶες τήν προτεραίαν, ἐπήραν μιὰ τέτοιαν ὁσμὴν αἵματος καί πυριτιδος, ὥστε διὰ πάντα ἡ ἀνθρωπότης θά φρικίξ, ἀισθανομένη αὐτὲς στὰ χεῖλη τῆς.

Σκεπτικὸς, ἔβλεπα εἰς ἕνα χάρτην τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου. Ἦκολούθουν τῆς ἄχθεις τοῦ Ρήνου καί ἠρώτων τῆς κοιλάδες καί τὰ βουνά. Τὸ μικρό χωριό ἦτο ἀριστερὰ, ἦτο δεξιὰ τοῦ ποταμοῦ; Ἐπρεπε νά τό ζητήσω στὰ πέριξ τῶν φρουρίων, ἢ πιδ μακράν, εἰς κάποια εὐρεῖαν ἐρημίαν;

Καί προσεπάθουν τότε, κλείων τὰ μάτια, νά φαντασθῶ αὐτὴν τήν εἰρήνην, αὐτὴν τήν κουρτίαν ἀπὸ λεῦκες, τήν τραβηγμένην ἐμπρός στὰ ἄσπρα σπίτια, αὐτὸ τό κομμάτι τοῦ λειβαδιοῦ, τό ὅποῖον ἀλακάνει τό φτεροῦγγμα τῶν χελιδόνων, αὐτὰ τὰ τραγούδια τῶν πλουστῶν, αὐτὴν τήν παρθένον γῆν, τήν ὅποιαν ὁ πόλεμος θά ἐκδιάσῃ, καί τῆς ὁποίας ἡ σάλπιγγες θά ἀναγγελοῦν κτηνωδῶς τό μόλυσμα στῆς τέσσερες γωνίες τοῦ ὀρίζοντος.

Ποῦ εἶνε λοιπὸν τό μικρό χωριό;*

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΖΟΛΑ

* Τὸ μικρό χωριό ἦτο στήν Ἄλσατιαν. Ὄνομάζετο Werth.

Φίλιπποι,

Σας εὐχαριστῶ θερμὰ γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια καὶ σας ζητῶ συγχώρησιν ἐπειδὴ ἀπουσιάζων ἄστας Πάτρας, δὲν ἔσπευσα νὰ σας ἀπαντήσω ἀμέσως.

Σὰς στέλνω τρία μου ἀνέκδοτα σονέττα γιὰ τὴ λαμπρὰ σας "Ποικίλη Στοά", μὲ τὴ θερμὴ παράκλησιν νὰ ἐθλεπα τὰς διορθώσεις ὅταν τυπωθῶν, ἐπειδὴ ἓνα τυπογραφικὸ λάθος πολλάκις εἶναι ἡ καταστροφὴ βλοκλήρου τοῦ ποιήματος.

Καὶ τίλιν εὐχαριστῶ Ὑμῶς

ὡς δίκως σας

ὁ ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

✽ ✽

ΤΡΙΑ ΜΟΥ ΣΟΝΕΤΤΑ ΣΕ ΤΡΑΧΥ ΡΥΘΜΟΝ

Μ Α Υ Α

Ἐγὼ εἶμι Κύριος ὁ Θεὸς σου· οὐκ ἔσονται σοὶ θεοὶ ἑτεροὶ — πλὴν Ἐμοῦ.

Ανιλοσ κ' ἀδύναμος πάντα πρὸς ἓνα καὶ
Ἄλλο, κ' ἀνομήρευτο, κ' ἀπ' ὅλα πλὴν καλῶ,
Στρατοκράτε Ἀλβέρτ κ' ἀποσπυρῆ Ἀυθιάτη
Σ' τοῦ ἀνείθου τὸ ξεράνισμα σαρμάτη σὲ καλῶ.

Σ' ἀκαρτέρα ἢ μάννα σου ὄλη νόχτι, σιγατολίτη,
Καὶ σ' ἀπάντεχε, ὦ Καλέ, ἢ Καλή σου ἀπὸ γυναικῶ
Μὰ στυλῶδη ἀγνάντια σου ἢ γοργή καὶ τὸ πάλαι
Ποῦ ὅποιος ἔμαθ' ἴδεν, δὲ μισαθγαίνει ἀπὸ...
Ἄκαρδος κ' ἀκαρνητὴς τῶν ὅλων, ὡς τὰ τέλη,
Κραῦσε τ' ἀγρὴ κέβητα κ' ἀλλάλαξε ὡς τὸ δῆμα
— Κε' ἄρτωσε ἢ Σιργγίλι ἢ Χιμωρι, κερνῶντις τὸ ἰδρωμέλι,

Λογγεμένη σ' ἀροῦτῶ μῆρα διγρῶς ἀζήμα,
Νὰ λὲς τὸ ναί, τὸ ναί, κ' ἀκόμα ναί, καὶ πάντα ναί,
Στρατοκράτε Ἀλβέρτ, Ἀυθιάτη ἀποσπυρῆ...

KARMA

Quoth the Raven 'Nevermore,
(EGGAR POE)

Ο παιδεῖός τ' ἀνήμερον μὲ πῆρε πρὸς τ' ἀργά,
Σὰ γλυκοφιλεῖν ἢ θνήθ' τοῦ Ἀποσπερνοῦ τὰ ῥόδα.
Κι' ὁ ἀγέρας μουσικολοιὰτὰ στοὺς κλώνους ἔσαι εὐώδα,
Ποῦ μάριεν ἢ ροσιαγρία λὲς τὰ πηχτὰ δεινρά.

Κ' ἐντός μου ἐσθύστη μονομιᾶς ἢ Ὀλπίδα κ' ἢ Χαρά,
Τι σ' τὸ σὺθαμπε πλατεῖο πλατεῖο γραμμένο τῶδα
Τὸ Λιγόζωο κ' Ἄνελπο, καὶ τοῦ Κουροῦ τὴ ῥόδα,
Τὰ χερῶν τ' ἀδύναμα καὶ τὰ ληπτερά...

... Καὶ σὰν ἀσκόδη τοῦ βυθειοῦ μεσανυχτιῶ ὁ θυμὸς,
Καὶ χιοῖνηξε ἀπ' τὰ πέλαγα, γοργὴ καὶ ποτιοπόρα,
(Κουρσάρος χιοπορωτῶς), ἢ καταλῆτρα ἢ μπόρα,

Χόθη ἐπὶς μου ὄσαν ἐρμὰ κ' ὄσαν ἀποθαμὸς
Τοῦ πέλαου τὸ τρικύμισμα καὶ τῶ δειντῶνε ὁ σάλος,
Κ' εἶμι πῶς εἶμι ἐλόρφνος. Κι' οὔτε κανένας ἄλλος...

✽

NIRVANA

Agnes Del...

Πον εἶστε Κουροὶ — ὁ καλοὶ, ὁ μακροὶ — κ' ὅμως πόσο χροσοί,
Μέσ' τὴ γλαυκίτη ἐνὸς πελάου ποῖπλευ ἀλάσπη βάρκα,
Καὶ σ' τὸ νόημα σου ἀκόμα δὲ μ' ὑπόταχτες, ὦ Σάρα,
Κ' ἤμουν ἐμπάρθενος, ὦ Ἐσὺ, κ' ἤμουν ἀγρὸς, ὦ Ἐσὺ...

(Ἀπίστωτα μονήματα τὴ Ζωὴν, ὅπως κρασί,
Κι' ἀπολίθια γοργὰ κ' ἀμμονδῆς καὶ πάρα,
Κι' ἀγρῶτος ἀπὸ κορμί, κ' ἀνίδεος ἀπὸ σάρκα
Εἶχα ἀκέραιη τὴν ψυχὴ καὶ γνῶση τὴ μισή.)

Ἀποθυμῶ σὰ μὴ λευκότη καὶ σὰ μὴν ἰσότη,
— Ἐτοι σὰν πῶς ἀγερνὸ δροσὸ μέσ' ἀπὸ κερῶ —
Μὰ πρώτη ἀγρῆτη πρώτου ἀθρόπου, σὲ μὴ πλῆση πρώτη...

... Κι' ὅμως ἐμένα μὲ τραγίει, Κορμί, ἢ δικιά σου ἢ Πέτρου,
Κι' ὅσα λιμπαρά καυομένη μπρὸς σὲ κῆνος, θερμὴ,
Μ' ἀνεβαίνει ἢ Προσευκὴ, σὲ Σένα — τὸ Κορμί.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Λ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Ἐκ Κερκυρας τῆ 26 Αὐγούστου 1912

Φίλε κ. Ἀρσένη,

ΦΕΙΛΩ πρὸ παντός νὰ ἐκφράσω τίσον καὶ εἰς οἷς ὄσον καὶ εἰς τὸν συμπολίτην μου κ. Παραιόλοβιτς τὰς θερμότερας εὐχαριστίας μου διὰ τὴν τιμὴν τῆς πρὸς ἐμὲ ἀποσταλῆς τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» μετὰ τῆς φιλικῆς σας ἀμειψώσεως.

Μετ' ἀφάνειαν τίσον ἐτῶν ἴλοι οἱ φίλοι τῶν γραμμάτων εἶδον μετὰ χαρᾶς ἐπανελθοῦσαν εἰς τὴν Πνευματικὴν κίνησιν τῆς Ἑλλάδος τὴν «Ποικίλην Στοάν», ἀληθῆς πνευματικὸν μνημεῖον περιλαμβάνον τὴν πλουσιωτέραν ἐκδόλωσιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Πατρίδος μας καὶ θησαυρὸν ποικίλων γνώσεων ἐξασκησαντα ἀελοτε τὴν εδωρατικὴν αὐτοῦ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διανοητικῆς μορφώσεως τῶν συγχρόνων ἡμῶν.

Πόθος μου διακαῆς ἦτο ν' ἀντιποικηθῶ εἰς τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» διὰ τῆς δημοσιεύσεως μελέτης μου περὶ τῶν τελευταίων κατακτήσεων τῆς πειραματικῆς ἐπιστήμης εἰς τὸ πεδῖον τῶν ψυχικῶν ἐρευνῶν, θέματος δηλονότι ἀγνώστου ἔτι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμοίου ἔθνος συνεσέφεραν πλουσίαν τὴν ἑαυτῶν συμβολὴν οἱ κριτικαὶ νόες τῆς ἐποχῆς μας. Ἐὖ βραχὺ ὅμως τοῦ χρόνου, ἵπερ χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», δὲν ἐπιτρέπει δυστυχῶς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας μου ταύτης. Ἀντὶ τοῦτου οὖς ἀποστέλλω ἄρθρον μου περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐκ Κερκύρας ἀπομακρόνσεως διακεκριμένου συμπολίτου λογίου τοῦ κ. Στεφάνου Δεβιάζη, εἰς ὃν ἡ ἰδιαιτέρα μου πατρὶς ὀφείλει προσήκουσαν ἰκανοποίησιν μετὰ τὰς πικρίας καὶ τὰς θλίψεις, διὰ τῶν ὁποίων τὸν ἐπότισε.

Ἐὰν τὸ ἄρθρον μου ἤθελε τύχη τῆς ὑμετέρας ἐγκρίσεως, παρακαλῶ νὰ τὸ δημοσιεύσῃτε μετὰ τῆς ἀποστελλομένης εἰκόνας τοῦ φιλιστατοῦς λογίου, ὡς δείγμα ἐλάχιστον τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένης ἀμεριστοῦ τιμῆς, ἣν ἀισθάνεται ὅτι ὀφείλει νὰ τοῦ ἐκδηλώσῃ διὰ τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἢ νήσου, ἥτις καταλέγει αὐτὸν μετὰ τῶν ἐπιφανεστέρων τέκνων τῆς.

Ἡ κερκυραϊκὴ ἱστορία θὰ μνημονεύσῃ μετὰ τιμῆς αἴθριον τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός, ὅστις διὰ τῶν μελετῶν του συνετέλεσεν εἰς τὴν διαμύσειον τῶν πλείστων σκοτεινῶν σημείων τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ αὐτοῦ παρελθόντος. Ἄς χρησιμεύσῃ ἡ «Ποικίλη Στοά» ὡς πρόδρομος τῆς ἀλλοθίτου ἱστορικῆς κρίσεως, ἥτις ἐν μέλλοντι θὰ κληθῇ ν' ἀπαδώσῃ τὴν πρέπουσαν δικαιοσύνην εἰς τὸν ἀδικηθέντα ἐρευνητὴν.

Περὶ Δεβιάζη ὀλίγοι ἴσως ἔγραψαν καὶ ὀλίγοι εἶναι οἱ ἐκτιμῆσαντες τὴν

πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός. Ἡ μετριοφροσύνη αὐτοῦ διαλαθοῦσα πάντοτε τὸν θόρυβον τῆς ρεκλάμας, ὑπέστησεν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς προσηκούσης εἰς αὐτὸν φήμης. Ἀλλὰ πάντες οἱ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν μελέτην καὶ οἱ κατατρίβοντες τὸν βίον των εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἱστορικῶν θησαυρῶν, συνήθισαν μετὰ σεβασμοῦ νὰ προσφέρωσι τὸ ἐπιφανὲς αὐτοῦ ὄνομα, μεταξὺ δὲ τούτων καταλέγεται καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας, ὅστις πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπιδιώκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν κερκυραϊκὴν μεταμέλειαν διὰ τὴν ἀδικίαν, ἥτις ἐπληξε τὸν ἀνθρωπον καὶ ἥτις καιρίως ἔτρωσε τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἀνεπηρέαστον ἐρευνητὴν.

Σὰς εὐχαριστῶ καὶ πάλιν διὰ τὴν τιμὴν, ἥς με ἐκρίνατε ἄξιον, ἐπιτρέψατε δὲ με τὰς εἰλικρινεστέρας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τοῦ ὑμετέρου συγγράμματος νὰ σὰς ἐκδηλώσω τὰ εἰλικρινῆ ἀισθήματα ὀφειλομένης πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν πολῦτιμον συνεργάτην σας ἐκτιμῆσεως καὶ ἀγάπης.

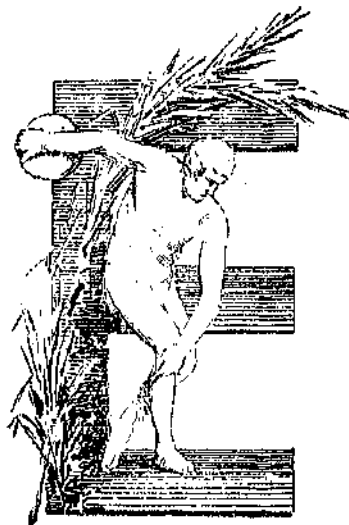
Μετὰ πολλῆς τιμῆς

ΜΙΧΑΗΛ Β. ΚΑΝΑΟΣ

Διευθυντῆς τῆς «Κερκυραϊκῆς Ἠχοῦς»

* ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ *

ΚΙΝΑΙ πολλά χρόνια τώρα ποῦ προσπαθῶ νὰ ἐκπληρώσω ἓνα καθήκον, καθήκον ὄχι προσωπικόν, ἀλλὰ καθήκον, τὸ ὁποῖον ἔχω ὡς πολίτης, ὡς ἄνθρωπος καὶ πρὸ παντός ὡς Κερκυραῖος πρὸς ἓνα ἀδικηθέντα συμπατριώτην μου, τὸν ὁποῖον ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἀμάθεια κατεδίκασαν εἰς πολυετῆ ἔξοριαν.

Ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας τῆς ζωῆς, ἐκεῖνος ποῦ πάντα κινεῖ τὸν θαυμασμόν μου καὶ προκαλεῖ ἀμέριστον τὴν συμπάθειάν μου, εἶναι ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς Ἰδέας, ὁ ἀγὼν ὑπὲρ μιᾶς Ἀρχῆς, ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς Ἀληθείας. Ἴσως διότι, κατ' ἐμὲ, ὁ ἀγὼν αὐτὸς εἰς τὸ

ἀτελεύτητον μαρτυρολόγιόν του ἀριθμεῖ τὰ περισσότερα θύματα, ἴσως διότι ὁ ἀγὼν αὐτὸς παρουσιάζει τὰς ὠραιότερας ἐκδηλώσεις τῆς ψυχικῆς εὐγενείας, ἴσως διότι εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ἡ ἀνθρωπότης χρεωστεῖ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μεγαλητέρων αὐτῆς προόδων.

Εἰς ὅλα τὰ στίδια τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελξεως τὸν ἀνθρώπον τῆς

Ίδέας θά τόν εὑρετε πάντοτε μεσουρανοῦντα καί αλωρούμενον πολὺ ὑψηλότερα ἀπὸ τὰ βρωμερὰ ἐπίπεδα τῆς ἀνθρωπίνης μικρονοίας καί ἄν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἡ ἐποχὴ τὸν καταδικάζει, εἴτε διότι δὲν τὸν ἐννοεῖ, εἴτε διότι δὲν ἤμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὰς πτήσεις τῆς ψυχῆς καί τοῦ πνεύματός του, ἡ Ἱστορία ὁμῶς ἀργὰ ἢ γρήγορα, τοῦ ἀποδίδει δικαιοσύνην καί παραδίδει τὸ ὄνομά του εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν μεταγενεστέρων του.

Δὲν θεωρῶ Ἡρώας μόνον ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐλαυνόμενοι ἀναμφιβόλως ἀπὸ ἕνα εὐγενὲς—διὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς μας—αἴσθημα, πλῆττον εἰς τὸ λεγόμενον πεδῖον τῆς τιμῆς. Ἀποκαλύπτομαι μὲ μεγαλύτερο σεβασμὸ καί πρὸ ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι σκυμμένοι στὸ σπουδαστήριό τους ἢ μελετῶντες στὰ ἐπιστημονικά τους ἐργαστήρια προσπαθοῦν νὰ πλουτίσουν τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις, προσπαθοῦν ν' ἀποκαλύψουν καί νὰ λαμπρύνουν τὴν Ἀλήθειαν διὰ νὰ δώσουν στὴν Ἀνθρωπότητα μίαν ὄψιν πρὸς τὰ ἐμπρός, τὰ ἐφόδια ἐνὸς ἐπὶ πλέον βήματος πρὸς τὴν Πρόοδον.

Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουν οἱ ἄσημοι καί οἱ ταπεινοί, ὅπως ὑπάρχουν οἱ ἐπιφανεῖς καί οἱ περίβλεπτοι. Ἄλλοι τούτων φεύγουν ἀπ' αὐτὸν τὸν Κόσμον ἐξασφαλίσαντες τὴν ὑστεροφημίαν, ἄλλοι ἄγνωστοι καί περιφρονημένοι μὲ μόνην τὴν ἡρεμίαν, ἢ ὅποια ἀνακουφίζει τὴν συνείδησιν διὰ τὴν ἐπιτέλειαν τοῦ καθήκοντος, καί ἄλλοι σύροντες ὀπισθεν αὐτῶν τὴν ἄδικον κατάκρισιν, ἢ ὅποια ἐδηλητηρίωσε τὴ καρδίαν τους χωρὶς ὅμως νὰ ἤμπορῆσιν νὰ θέξῃ τὸ κάλλος καί τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς τους.

Ἀπὸ τὴν ἐργασίαν ὄλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἀποτελεῖται ἡ κοινωνία τοῦ Πνεύματος, ὁ κόσμος τῆς διανοίας, οἱ ἀριστεῖς τοῦ Νοῦ, οἱ δευῆται οἱ ἀπαράμιλλοι, οἱ ὁποῖοι παρασκευάζουν τὴν κοινωνικὴν πρόοδον καί προστομιάζουν τὸ ἔδαφος τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως.

Αἱ ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς, ὁ θερησκευτικὸς καί ὁ ἐπιστημονικὸς δογματισμὸς, ὁ ἀνθρώπινος ἐγωϊσμὸς, ὁ μὴ στέργων νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀτέλειαν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, πολλάκις ὑπεβόησαν προπετεῖς κατὰ τῶν τιμῶν τούτων ἀγωνιστῶν καί ἄλλοτε μὲν τὸ μαρτύριον, ἄλλοτε δὲ ὁ διωγμὸς καί ἄλλοτε ἡ σκυφομαντία ἔκλιξαν αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ καί τοὺς συνώδευσαν κατερχομένους εἰς τὸν Ἰάφρον.

Δὲν μπορῶ πατὲ νὰ λησιμονήσω τὰ ἄπειρα παραδείγματα, τὰ ὅποια μᾶς παρέχει ἡ Ἱστορία, τοῦ σφοδροῦ, τοῦ ἀμειλκτου, τοῦ ἀδίκου καί ἀνελευθέρου πολέμου, ὁ ὁποῖος διεξήχθη κατὰ κρίσης νεωτερικῆς ἀποπείρας, κατὰ κρίσης προσπαθείας τεινούσης νὰ καταρρίψῃ τὸ σήμερον θεωρούμενον ὀρθὸν διὰ ν' ἀναστηλωθῇ ἀντ' αὐτοῦ ἄχι βέβαια ἢ ἀπόλυτος, ἀλλ' ἡ σχετικὴ Ἀλήθεια, ἢ ὅποια πάντοτε πλουτίζεται ἀπὸ τὰς συνεχεῖς κατακτήσεις τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ.

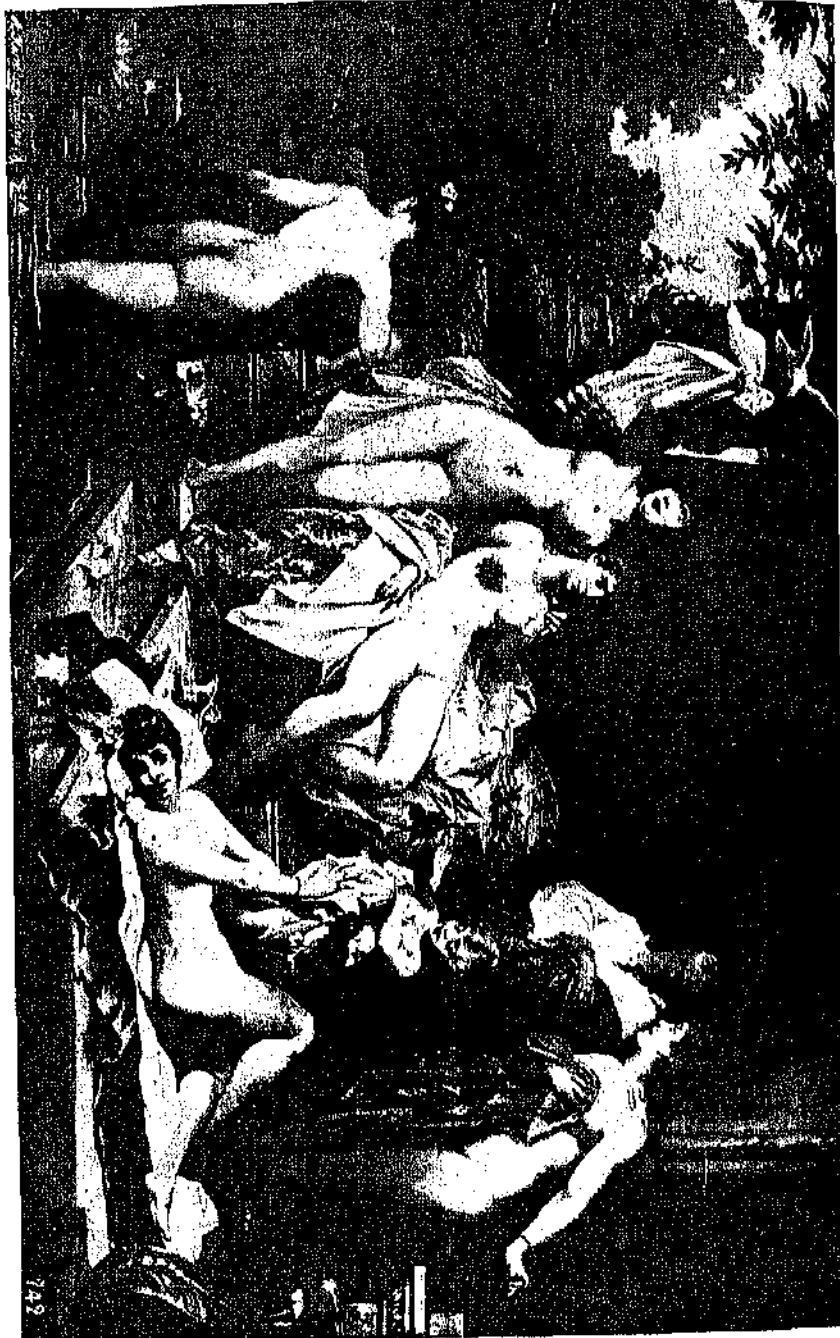

Ὁ Γαλιλαῖος ὠδηγήθη εἰς τὸ μαρτύριον καί ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Αἰωνίαν Πόλιν, βλέπει ἀκόμη τὸ μέρος, ὅπου ἐμαρτύρησεν ὁ κῆρυξ μᾶς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας. Ὑπενθυμίζει τοῦτο τὸ ὄνειδος μᾶς Ἐποχῆς. Ὁ Φραγκλῖνος ἐφευρίσκων τὸ ἀλεξικέρανον, ἐθεωρήθη αἰρετικὸς καί ὁ Solomoni de Caus ἐνεκλείσθη εἰς τὸ Φρενοκομεῖον, διότι ἐτόλμησε ν' ἀνακαλύψῃ τὴν κινήτηριον δύναμιν τοῦ ἄτμοῦ. Αὐτὸς οὗτος ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ἐξώρριζε τὴν Ἀκαδημίαν νὰ παύσῃ συζητοῦσα περὶ τῶν Ἀερολίθων, φρόδιω μήπως ἐκτεθῇ τὸ γόητρον καί ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς μᾶλλον πρὸς τὴν Ἐπιστήμην συγγενεουσύνης κοινωνίας.

Καί σήμερον ἀκόμη τοῦ ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως ἀρχίζει νὰ δεσπόζῃ—ἄχι βέβαια στὴν Ἑλλάδα μας δυστυχῶς—ἐχομεν πλεῖστα παρεμφερῆ παραδείγματα, τὰ ὅποια ναι μὲν δὲν ὠδηγοῦν πλέον στὸ μαρτύριον καί στὴ φυλακὴν καί στὸ Φρενοκομεῖον, τοὺς μεγάλους σκαπανεῖς τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, ἀλλὰ δὲν παύουν νὰ περιορίζουν τὴν ἐνεργητικότητα τῆς διανοίας καί τὰς πτήσεις αὐτῆς πρὸς ὀρίζοντας εὐρύτερους, πρὸς Κόσμους ἀγνώστους ἔτι, παρὰ τῶν ὁποίων ἐπιμόνως ζητοῦμεν ἀπάντησιν ἐπὶ τόσων μυστηρίων, τὰ ὅποια ζηλοτύπως κρύπτει τὸ Ἄπειρον.

Ὁ ἀγὼν τοῦ Γνωστοῦ πρὸς τὸ Ἄγνωστον, τοῦ Πεπερασμένου πρὸς τὸ Ἄπειρον συνεχίζεται μεγάλως, ὠραῖος, ἐπιβλητικὸς καί ἐξαισιος. Καθ' ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς μία ἀδιάκοπη πάλη προσπαθεῖ ν' ἀνατρέψῃ τὰ σημερινὰ δεδομένα, τὰ σημερινὰ ἀλάθητα διὰ νὰ δώσῃ μίαν νέαν πνοὴν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ τελευταῖαι ἐρευναι τῆς Ἐπιστήμης, ὁ ἀγὼν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἢ πάλη τῆς πασχούσης κοινωνικῆς μερίδος διὰ ν' ἀποσείσῃ τὰ λείψανα παραρηγμένων ἐποχῶν τοῦ τὴν πιέξουν, μὲ ὅλας τὰς παρουσιαζομένας ἀντιδράσεις καί τὰ παρεμβιβαλλόμενα προσκόμματα, δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μᾶς ὠθοῦν πρὸς τὰ ἐμπρός, νὰ μᾶς ἀποκαλύπτουν νέους ὀρίζοντας, νέους Κόσμους καί νὰ ἐπισωρεύουν τὸ ἀπαραίτητον ὕλικόν διὰ τοῦ ὁποῖου μίαν ἡμέραν θὰ κτισθῇ τὸ μεγαλοπρεπὲς Οἰκοδόμημα τῆς Κοινωνίας τοῦ μέλλοντος.

Εἶναι ἐξαισιος ὁ ἀγὼν αὐτὸς τῆς ἐργαζομένης καί ἐξελισσομένης ἀνθρωπότητος. Εἶναι ὑπέροχος ἢ πάλη αὐτή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοι θριαμβεύουν καί ἄλλοι πλῆττον, ἄλλοι ἐγκαταροῦν καί ἄλλοι κίμπτονται, ἄλλοι νικοῦν καί ἄλλοι σωριάζονται ἀποκαμαωμένοι καί ἐξηνητημένοι. Αἱ Ἐποχαὶ συνεχίζονται ἀπρόσκοπτα τὸν αἰώνιον αὐτῶν δρόμον, οἱ Αἰῶνες διαδέχονται ἀλλήλους εἰς τὸ χάος τοῦ Ἄπειρου, τὸ σήμερον ἀδύνατον ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ δυνατοῦ τῆς αὔριου καί τὴν πορείαν αὐτῆν τῶν γεγονότων φωτίζει ὁ μακρινὸς Φάρος τῆς Ἀληθείας, ὁ

◆ ΧΡΥΣΟΣ ΟΡΟΣ ◆

όποιος, δρατὸς εἰς πᾶσαν ἐκλεκτὴν διάνοιαν, ποδηγετεῖ τὸν ἄνθρωπον ὀδεύοντα πρὸς τὴν Τελειότητα.

Ἄλλ' ὅλη αὐτὴ ἡ πρόοδος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἔχη εἴτε τὰ μικρὰ, εἴτε τὰ μεγάλα αὐτῆς θύματα. Ἐκαστον τούτων συνεισφέρει τὴν ἀνάλογον μερίδα τῆς ἐργασίας του, ἐργασίας, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιτιμῆ βραδύτερον ἢ κρίσις τῆς Ἱστορίας, ἀλάθητος καὶ ἀσφαλῆς γνώμων, ὅστις θὰ ἡυθμίση τὴν πρὸς τὸ ὄνομα καὶ τὴν μνήμην ἐκάστου ὀφειλομένην τιμὴν.

Νομίζω ὅμως ὅτι ἀπεμακρύνθη πολὺ τοῦ κυρίου σκοποῦ μου καὶ ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ ἐπανέλθω εἰς αὐτόν.

Τί ἐσκόπευα νὰ κάμω μὲ τὰς ἀτέχνους ταύτας γραμμὰς, αἱ ὁποῖαι ζητοῦν τὴν φιλόξενον ἀγάπην τῆς «*Ποικίλης Στοᾶς*»; Νὰ ἐκπληρώσω ἓνα καθῆκον τιμῆς ὀφειλομένης πρὸς ἓνα ἀκάματον ἐργάτην τοῦ πνεύματος, τὸν ὁποῖον ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ πρόληψις κατεδίκασαν στὴν ἐξορίαν. Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχασε τὰ ὠραιότερα καὶ τὰ περισσότερα ἔτη τοῦ βίου του ἀδιαλείπτως μελετῶν καὶ ἀναδιφῶν τὴν Ἱστορίαν διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν γεγονότα ἑνὸς μεμακρυσμένου παρελθόντος, γεγονότα ὅμως τὰ ὁποῖα προσθέτουν ἀρκετὸν φῶς εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Πατρίδος μας; Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ ἀκαταπόνητος καὶ εἰλικρινῆς οὗτος ἐρευνητής, εἶναι ὁ *Σπυρίδων Δεβιάζης*.

Ἡ κερκυραϊκὴ ἀμάθεια, ἡ κερκυραϊκὴ πρόληψις, ἡ κερκυραϊκὴ μικρόνοια καὶ τὸ κερκυραϊκὸν ἀνελεύθερον τῶν χρόνων ἐκείνων τὸν κατεδίκασαν εἰς ἐξορίαν καὶ τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ φύγῃ κακὴν κακῶς ἀπὸ τὸν τύπον, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ τὸν ἔχη στολίδι του. Ποῖον εἶναι τὸ ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον διέπραξεν ὁ *Δεβιάζης* διὰ νὰ θεωρηθῆ ἄξιος τόσον ἀδίκου καὶ ντροπαλοῦ διωγμοῦ; Ἐνόμισεν ὅτι διελεύκαινε ἓνα σοσιταῖνὸ σημεῖο τῆς κερκυραϊκῆς Ἱστορίας καὶ ἐν τῇ εἰλικρινεῖ ἀφηγήσει τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἅτινα προέκυπτον ἐκ τῆς μελέτης του, ἔθιξε λαϊκὰς πεποιθήσεις ἀχέσιν ἐχούσας πρὸς τὸν εὐλαβῆ σεβασμὸν, ὃν ὁ κερκυραϊκὸς λαὸς τρέφει πρὸς τὸν Προστάτην του Ἅγιον Σπυρίδωνα.

Ἄλλ' ἦτο τοιαύτη ἡ πραγματικὴ προαίρεσις τοῦ λογίου ἐρευνητοῦ καὶ ἱστοριοδίδου; Ὁχι. Καὶ ἡ ἀπόδοσις εἰς αὐτὸν προαιρέσεως, ἦν δὲν εἶχε καὶ ἦν οὐδέποτε συνέλαβεν ἐν τῇ διανοίᾳ του, ὀφείλεται τὸ μὲν εἰς τὴν οὐκτρὰν παρερμηγείαν τῶν μελετῶν του, τὸ δὲ εἰς τὸν τυφλὸν φανατισμὸν, ὅστις δὲν ἐπιτρέπει, ἀκόμη καὶ σήμερον δυστυχῶς, τὴν ἐρευναν πάντων τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων σημείων, ἅτινα ἀπτονται, ὅπωςδὴποτε, ἐρριζωμένων πεποιθήσεων ἐν τῇ λαϊκῇ συνειδήσει.

Καὶ ὁ φανατισμὸς ἐξέσπασεν ἄγριος καὶ βάναιστος καὶ ὑπεχρέωσε τὸν *Δεβιάζην* νὰ ἐκπατρισθῆ.

Δὲν κατενοήθη τότε ὁ εἰλικρινῆς σκοπὸς τοῦ *Δεβιάζη* καὶ οὔτε ἐγέ-

νετο αντιληπτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ ἔρευνητοῦ ν' ἀποκαλύπτῃ πᾶν ὅ,τι ἡ μελέτη φέρει εἰς γνῶσιν αὐτοῦ, ἵνα προκύψῃ ἡ Ἀλήθεια, ἣτις πάντοτε ὀφείλει νὰ λάμπῃ, ἀδιάρροπον ἂν ἐκ τῆς λαμπυρίας της κλονίζονται πεποιθήσεις καὶ ἐπισημαίνονται ἰδέαι μὴ δυνάμεναι νὰ στηριχθῶσιν ἐπὶ τῶν ἀδιασείστων θεμελίων τοῦ ἱστορικοῦ φωτός.

Ἄλλως, ἡ πρὸς τὸν Προστάτην Ἁγίου κερκυραϊκῆ πίστις καὶ κερκυραϊκῆ εὐγνωμοσύνη δὲν σαλεύεται διὰ τῶν συμπερασμάτων τῆς ἱστορικῆς ἐρεῖνης. Ἄπ' ἐναντίας γιγντοῦται καὶ θερμαίνεται αὐτὴ ἐκ τῶν πορισμάτων τούτων, διότι ἐπὶ μᾶλλον διαλάμπει ἡ ὑπέροχος ἐκείνη ἀρετὴ, ἣτις ζῶντα ἐξησφάλισεν εἰς αὐτὸν τὸν σεβασμὸν τῶν συγχρόνων του καὶ μετὰ θάνατον ἐκόσμησε τὴν μνήμην του διὰ τοῦ στεφάνου τῆς Ἀθανασίας.

Καὶ ὁ Δεβιάζης ἔκτοτε φιλοξενεῖται ἐν Ζακύνθῳ τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ τῆς κοινωνίας ἐκείνης, ἣτις γνωρίζει νὰ βραβεύῃ τοὺς πνευματικοὺς κόπους καὶ ν' ἀμείβῃ τοὺς καλοὺς ἀγῶνας. Συνεχίζων ἐκεῖ τὰς μελέτας του πλουτεῖει καθ' ἑκάστην τὴν πάτριον ἱστορίαν μὲ ἀξιολόγους μονογραφίας, ἔξαγομένης ἐκ τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰ ἀνερεύνητα ἀκόμη πλούτη τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς Ζακύνθου. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ Ἰδρυσις καὶ ὁ πλουτισμὸς τῆς Φωσκολιανῆς Βιβλιοθήκης, ὑπὲρ ἧς ἀφιέρωσε τὸ πλεῖστον τῆς ζωτικότητός του.

Πτωχὸς πάντοτε καὶ ἀκολουθῶν καὶ οὗτος τὴν ἀτεγκτον μοῖραν τῶν πλείστων λογίων, οὐδεμιᾶς ποτὲ ἔτυχεν ὀλικῆς ἢ ἠθικῆς ἐνθαρρύνσεως ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας. Δὲν ἀποδεικνύει ἕμως ἐν τῇ βιοπαίῳ, ἐὰν δὲ συναίσθημα πικρίας συνέχει τὴν ψυχὴν του, τὸ συναίσθημα τοῦτο ἐκδηλοῦται κατὰ περιόδους εἰς σφοδρὰν νωσταλγίαν τῆς γῆς, εἰς ἣν ἐγενήθη καὶ εἰς ἣν ποθεῖ ν' ἀναπαύσῃ τὸ κατακεκολλημένον αὐτοῦ σῶμα.

Εἶναι καιρὸς ἕμως νὰ δηλωθῇ ἡ μεταμέλεια διὰ τὸ κατ' αὐτοῦ διαπραχθὲν ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον, πλείτερον αὐτοῦ, ἐπληξε τὸν τόπον τὸν στηριχθέντα τῶν φώτων καὶ τῆς ἀξίας ἀνδρὸς τῆς περιουσίας του.

Θῦμα τῆς εὐκωφείας καὶ τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν μελέτην, πολὺ ἀκριβῶς ἐπλήρωσεν, ἐπὶ τριακονταετίαν ἤδη, τὴν ἐπιθυμίαν του, ἵνα κλουτίσῃ τὴν Κερκυραϊκὴν Ἱστορίαν διὰ γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἠρόσθη ἐρευνῶν τὴν ἀκένωτον πηγὴν τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς θησαυρῶν. Ἄλλως ζῶμεν ἤδη ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτῆς, οἰαδήποτε ἐπιβολὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καὶ ἐκείνης τῆς συνειδήσεως.

Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀναγνωρίζει πλέον περιορισμοὺς ἐν τῇ θεσπεσίᾳ κατακτητικῇ αὐτῆς πορείᾳ καὶ ἐὰν ἀκόμη αἱ προλήψεις παρεντίθενται πρὸς τῆς ἐρευνητικῆς αὐτῆς βάσεως, εὐκόλως συντριβόνται αἵται ἐπὶ τοῦ ἀδιασείστου βράχου τῆς προόδου, πρὸς ἣν, πάντοτε μετ' ἀξιοῦσης δυνάμεως καὶ ὁρμῆς κατευθύνεται τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα.

Ἡ Πίστις ἄλλως, τὴν ὁποῖαν ἐθεώρησαν κινδυνεύουσαν οἱ τότε, ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν τοῦ Δεβιάζης, τίποτε δὲν ἔχει νὰ πάθῃ ἐκ τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν κατακτήσεων. Αὐταὶ μάλιστα προσδίδουσιν εἰς αὐτὴν θετικωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν ὑπόστασιν, διότι, γυμνοῦσαι ταύτην τῶν προλήψεων καὶ τῶν ἀστηρίκτων δοξασιῶν τοῦ παρελθόντος, μεγεθύνουσιν αὐτὴν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ συνειδήσει, ἣτις, οὐχὶ πλέον ἐξ ἐπιβεβλημένης τυπικῆς ἢ δογματικῆς ἀνάγκης, ἀλλ' ἐκ προοικτιούσης γνώσεως ἀποβλέπει πρὸς Ἰδανικά, ὧν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ φρέγγος δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀντιληφθῇ ἄλλοτε.

Ἡ ἔρευνα ἢ Ἐπιστημονικῆ, ἢ μελέτη ἢ Ἱστορικῆ, θέτουσιν ἀσφαλῆ θεμέλια εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πρόοδον καὶ τὴν πίστιν, ἣν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐδραιώσωσι τὰ ἀπλᾶ φιλοσοφικὰ συμπεράσματα παρελθουσῶν ἐποχῶν, ἔρχεται νὰ τὴν ἐνισχύσῃ ἢ ἔρευνα τῆς πειραματικῆς Ἐπιστήμης.

Αἱ πρόσφατοι καὶ καθημεριναὶ πρόοδοι εἰς τὸ πεδῖον τῶν ψυχικῶν λεγομένων ἐρευνῶν, εἰς ἃς καταγίνονται ἤδη οἱ κρείττιστοι νόες τῆς ἐποχῆς μας, τοῦτον ἐπιδιώκουσι τὸν σκοπὸν. Ὅ,τι οἱ Αἰῶνες ἐπιθανολόγησαν, τὸ πείραμα ἔρχεται σήμερον νὰ μεταδώσῃ ὡς ἀσφαλῆ καὶ ἀπρόσβλητον Ἀλήθειαν, μὴ φοβουμένην τῆς προλήψεως τὸν φόγον, Ἀλήθειαν, ἐδραιουμένην ἐπὶ μᾶλλον ἐκ τῶν νεωτέρων ἐκζητήσεων, αἵτινες ἐνθαρρύνουσι πάντοτε τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, διψῶσαν γνώσεις, Ἀλήθειαν, παρέχουσαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν τὸ ἀκατάβλητον θάρρος τῆς Ἐλπίδος.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνεπιστήμονος ἀρχῆς τοῦ «πίστετε καὶ μὴ ἐρεῖνα» ἀνήκει πλέον εἰς κράτος ἀντιλήψεων, τὸ ὁποῖον ἐξεσηδένισεν ἡ γιγαντιαία πρόοδος τῆς Ἐπιστήμης, ἣτις ἀνεστήλωσεν εἰς ἐπιστημονικὸν ἀξίωμα τὴν ἐκ τῆς ἐρεῖνης προκύπτουσαν πίστιν, ὡς μόνην παρήγορον ἀμοιβὴν τῆς ταλαιπωρηθείσης ἀνθρωπίνης καρδίας.

(Κέρκυρα)

ΜΙΧΑΗΛ Β. ΛΑΝΔΟΣ

* ΦΩΝΑΙ ΠΤΗΝΟΚΤΟΝΟΙ *

Αίτια κοιμοκρατίας Ρωμαίων. — Η περί Κυνός κεφαλής μάχη κατά των Μακεδόνων. — Μεθοδικός τρόπος υποδουλώσεως τῶν λαῶν. — Κήρυγμα ολονεί ελευθερίας ἑλληνικῶν πολιτειῶν. — Ο Τίτος Φλαμίνιος ἐν Ἰσθμίοις τῷ 196 π. Χ. — Φωναὶ ἀγαλλιῶσαι ἐν τῷ Σταδίῳ μετὰ βροχῆς πτωμάτων κοράκων. — Μετὰ 120 ἔτη εἰσορακισχίλιον πειρατὰ κυρίαρχοι τῶν θαλάσσων. — Φόνος κόρακος Ἰταμένου ὑπὸ φωνῶν τῷ 67 π. Χ. ἐν Ῥώμῃ. — Ο Πομπήϊος κατατροπῶσας τοὺς πειρατὰς ἐξημερώνει αὐτοὺς διὰ τῆς γεωργίας. — Η κακία δὲν εἶναι ἔμφυτος. — Ἀνάγκη μελέτης δύο χωρίων τοῦ Πλούταρχου.

ΕΝΑΡΞΙΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ (Τῷ 196 Π. Χ.)

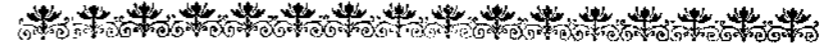
Ἄδύνατον μοι ἦτο νύκρηθῶ τῇ διευθύνῃ τῆς ἀναγεννηθείσης «Παιδείης Στοῦξ» τὴν ἐμὴν συννεργασίαν. Ἡ ἐμφάνις τοῦ τόμου τῆς Δεκαπενταετηρείδος αὐτῆς μετὰ ἄλλης ἐκλεκτῆς καὶ μετ' ἐκτάκτου τοπογραφικῆς φιλοκαλίας ἐπιόχηται νύκν περιόδον ἁμνητικῆς καὶ ἐδέλιχδος προόδου τῆς συγχρόνου φιλοκαλίας. Μὴ ἐπιθυμῶν νὰ καθυστερήσω εἰς τὴν ὑμνίεσαν εὐγενῆ παρακλήσιν, χαρίζομαι πρὸς τοῦτο, ἐν ἀκυστολῇ θεωματικῆς μου ἀναπαύσεως, σελίδας τινίς, καίτοι ἀπὸ πολλῶν ἀμετρίμων νὰ καταταχθῶ, καὶ ὡς πρὸς αὐτὰ τὰ σκαλιθόματα, εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀποστράτων συννεργητῶν ἐν ἐπιταίῃς ἐπιθεωρήσει. Φοβοῦμαι μόνον μὴ ἡ ἐμὴ πενιχὰ εἰσοχὰ δὲν θεωρηθῇ ἐπιταῖς εὐάρεστος, ὡς τὰ λοιπὰ ἐν τῇ «Παιδείῃ Στοῦξ» ἀναγνώσματα.

* *

ΑΝ μοι ἔλεγέ τις, ὅτι φωναὶ πολλαὶ ἐνούμενα θὰ ἠδύναντο νὰ φονεύσασιν Ἰταμένους κόρακας, ἤθελον θεωρήσῃ αὐτὸν παραδοξολόγον. Καὶ ὅμως τοῦτο βεβαιώθη ἐκ δύο χωρίων τοῦ Πλούταρχου. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός θεωρῶ ἄξιον μελλόνος ἐρευνῆς. Ἄπίθανον δὲν εἶναι νὰ κριθῇ ὡς οὐχὶ ἄσχετον ἢ τοῦλάχιστον ἐνδιαφέρον πως εἰς τοὺς μελετῶντας τὰ περὶ τοῦ ἀσημαίου τηλεγράφων, περὶ ἀεροπλοίων, ἴσως ἴσως καὶ περὶ τηλεπισθίας! Μετὰ τὰς θαυμασίας ἀνακαλύψεις τοῦ 19^{ου} αἰῶνος μ. Χ., τίς οἶδεν ὅπως ἐκπλήξεις ἐπιφυλάσσει ἡμῖν τὸ μέλλον!

Τὰ αἴτια τῆς κοιμοκρατίας τῶν Ρωμαίων, οὔτινες καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ἐνίκησαν, ἐξετάζων ὁ Πολύβιος, πιστεύει, ὅτι τοιοῦτος ὁρίσμος ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν. Ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου Ἰ' πόλεμος τῶν Ρωμαίων, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ἔτους 200 π. Χ., διήρκασε τετραετίαν ὀλίγκληρον. Μετὰ τὰς πρώτας δυσχερείας ἡ σύγκλητος ἀνέβηκε τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν βυβατον Τίτον Κοϊντιον Φλαμίνιον, ἄνδρα καλῶς γινώσκοντα τὰ ἑλληνικὰ ἥθη καὶ τοὺς ἑλληνικοὺς τρόπους, προσηκόντως δὲ συνδυάζοντα τὴν πολιτικὴν μετὰ τῆς στρατηγικῆς δεξιότητος. Οὗτος, ἐπιθυμῶν νάποσιπῃ ἀπὸ τοῦ Μακεδόνος τὰς ἑλληνικὰς πολιτείας — διόρκως, ἥτις ἐγένετο τότε κατὰ τὰς περὶ τοποκισμοῦ στενῆς δοξασίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης — ἐπαδεικνυεν εἰς ταύτας τὸ τῆς εὐεθερίας δόξα. Αὐτὸν οὐ μόνον ἐχμάρωσε τὴν ἀντίστασιν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἀλλὰ καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰμε-

νωσ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῶν Ρωμαίων διέθεσε. Μετὰ τὴν νίκην αὐτῶν εἰς τὴν περὶ Κυνός κεφαλῆς (Σκοτούσαν, Καρὰ δάγ, Μαθρο βουνὸ) τῆς Θεσσαλίας μάχην ἡ Ῥώμη ἐγένετο κυρίαρχος τῶν Μακεδονικῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν.

Φυσικῶς ἄπαντες οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἀνέμενον δεσμὰ δουλείας. Ἄλλ' οἱ Ρωμαῖοι εἶχον πολὺ ψυχολογίαν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου πρὸς ὑποταγὴν τῶν λαῶν. Παρασκευάζετο τὸ ἔδαφος τοιοῦτο τρόπῳ διὰ τῆς συστηματικῆς ἐξασθενίσεως αὐτῶν, ὥστε νὰ ἐπέρχηται ὁμαλῶς ἡ ὑποταγὴ καὶ ἀνεπαισθήτως, εἰ δυνατόν, ἡ ἀπορρόφησις αὐτῶν.

Κατ' ἀρχὰς ἐπεξητεῖτο, ὅπως ὅλα τὰ ἔθνη ὡς εἰσθερα καὶ σύμμαχα συνειθίσκωσιν εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους ὑπακοήν, πρὶν ἢ διαταχῶσιν ὡς ὑποτελῆ καὶ πρὶν ἢ ἐξαφανισθῶσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τῇ ρωμαϊκῇ δημοκρατίᾳ.

Βραδὺς ἦτο ὁ τρόπος τῆς κατακτήσεως, παρατηρεῖ ὁ βαθύνους ἐρευνητῆς Montesquieu*. «Μετὰ τὴν νίκην λαοῦ πινος οἱ Ρωμαῖοι ἤρκαοντο νὰ ἐξασθενίσωσιν αὐτόν. Τῷ ἐπέβαλον ὄρους πολιτικοῦ βίου, οὔτινες ἀνεπαισθήτως ὑπενόμειον αὐτόν. Ἐὰν ἐπέχειρει νάνεγερθῇ, ἐκοπτον βαθύτερον τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. Τοιοῦτοπ τρόπῳ λεληθότως ἐγγίνετο ὑπόδουλος, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἀκριβῆς ὀρισμός τῆς ἐποχῆς τῆς υποδουλώσεώς του».

Τοιοῦτον ἐμφορομένη ἀρχῶν ἡ Ρωμαϊκὴ σύγκλητος ἐπεμεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας δέκα πρέσβεις, οὔτινες μετὰ τοῦ νικητοῦ Φλαμινίου παρεσκεύασαν τὴν νέαν τῶν παραγμάτων κατῆστασιν, πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς μακεδονικῆς ἀνάμειως, διὰ τῆς ἀπονομῆς ἐλευθεριῶν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πολιτείας. Οἱ ἀπεσταλμένοι εἶχον ὑποστηρίξῃ τὴν γνώμην νὰ ἐξαιρεθῶσιν αὐτῶν οἱ ἑλληνικαὶ πέδα, ἡ Χαλκίς, ἡ Δημητριάς καὶ ὁ Ἄκροκόρινθος. Ἄλλ' ὁ Φλαμίνιος, θέλων νάποσπιβῆσῃ πᾶσαν ὑπόνοιαν προσαρτήσεως, ἐπέμενεν, ἵνα συμπεριληφθῶσι καὶ αὐταὶ εἰς τὸ γενικὸν μέτρον.

Τελουμένων τῶν Ἰσθμίων τῷ 196 π. Χ. πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδάωνος ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, πλήθος ἀνθρώπων θεωμένων τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀγνοοῦντων δὲ τὰς ἀποφάσεις τῆς συγκλήτου, ἐκάθητο ἐν τῷ σταδίῳ. Πάντη ἀφροντίως τῇ διαταγῇ τοῦ Φλαμινίου, ἐκεῖ παρερισκομένου, προσελθὼν ὁ κήρυξ ἐσάλπισε σιωπητήριον, εἶτα δὲ ἀνηγόρευσε, ὡς δηγοῦνται ὁ Πολύβιος** καὶ ὁ Πλούταρχος*** τόδε τὸ κήρυγμα:

«Ἡ σύγκλητος ἡ Ρωμαίων καὶ Τίτος Κοϊντιος, στρατηγὸς ἕπατος, καταπολε-
 » μῆσαντες βασιλέα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας, ἀφίαν εἰσθερούς, ἀφρορήτους,
 » ἀφορολογήτους, νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις, Κορινθίους, Φωκίους, Λοκρούς,
 » Ἐθόεις, Ἀχαιοὺς, τοὺς Φθιώτας, Μάγνητας, Θετταλοὺς, Περγαίους».

Τὸ ἀκουσμα εἰς ὅσους ἠδυνήθησαν ἀμέσως νάντιληφθῶσι τὰ λεχθέντα ἐθεωρήθη ἀπίστευτον· ἀλλ' οἱ πολλοί, ἔνεκα τοῦ γενομένου Ὀροῦβου, οὐδὲ ἤκουσαν τὸ κήρυγμα. Ἄλλοι ἐθεώρουν τὸ ψήφισμα, ὡς ἐν ὄνειρῳ λεγόμενον· τινὲς ἐκ δυσπιστίας ἐπεθύμουν οὐ μόνον νάκούσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ βλέπωσι τὸν λέγοντα. Ἐξ ὅλων τῶν σημείων ζωηρὰ ἐξεδηλώθη ἐπιθυμία, ἵνα ἐπαναληφθῶσι τὰ λεχθέντα.

«Ὡς δὲ πάλιν — ἐξακολουθεῖ δηγοῦμενος ὁ Πολύβιος — ὁ κήρυξ, προσελθὼν εἰς τὸ μέσον, καὶ κατασιωπησάμενος διὰ τοῦ σαλπικτοῦ τὸν Ὀροῦβον, ἀνηγόρευσε ταῦτά, καὶ ὡσαύτως τοῖς πρὸσθεν, τηλικούτον συνέβη καταρραγῆναι τὸν κρότον, ὥστε καὶ μὴ ῥαδίως ἀν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἀγαγεῖν τοῖς νῦν ἀκούουσι τὸ γεγονός».

* Montesquieu, Grandeur des Romains, Edition 1828, chapitre VI p. 179.

** Πολύβιος βιβλ. ΙΗ' κεφ. 29, 5.

*** Πλούταρχος εἰς βίον Φλαμινίου § 16.

Ὡς δὲ ποτε καὶ κατέληξεν ὁ κρότος, τῶν μὲν ἀθλητῶν ἀπλῶς οὐδεὶς οὐδένα λόγον εἶχεν ἔτι πάντες δὲ διαλαλοῦντες, οἱ μὲν ἀλλήλους, οἱ δὲ πρὸς αἰσῶς αὐτοῦς, οἰοῦναι παραστατικοὶ τὰς διανοίας ἦσαν· οἱ καὶ μετὰ τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς μικροῦ διεφθίρασαν τὸν ἴσον εὐχαριστοῦντες·.

Πάντες ὄρθιοι ἔσπευδον νάναπιδίῃσιν καὶ νάσκασιθῶσι καὶ νά προσφωνήσασιν τὸν Φλαμίνιον, ἐπευφημοῦντες αὐτὸν ὡς σωτήρα καὶ πρόμαχον τῆς Ἑλλάδος. Τὸ δὲ πολλὰκις λεγόμενον — κατὰ τὸν Πλούταρχον — περὶ ὑπερβολῆς καὶ μεγέθους τῆς φωνῆς ἐφάνη τότε, ὅτι κόρυμβες ἀνωθεν κατὰ τύχην πετώντες, ἔπεσαν εἰς τὸ στάδιον. Αἰτία δ' ἦτο τοῦ ἀέρος ἢ ρῆξις. Διότι, ὅταν ἡ φωνὴ φέρεται πολλὴ καὶ μεγάλη, διασπόμενος ὑπ' αὐτῆς, δὲν ὑποστηρίζει τὰ πετώντα, ἀλλὰ τάρηνει νά ὀλισθήσῃσιν, ὡς ἂν ἔβαινον διὰ τοῦ κενοῦ, ἐκτός ἂν ὑποθεθῇ ὅτι διαδιατρυπῶνται πληττόμενα, ὡς ὑπὸ βέλου, καὶ οἴτω πίπτουσιν καὶ ἀποθνήσκουσι. Δύναται ὁμοῦ νά εἶναι καὶ περιδίνησις τῆς τοῦ ἀέρος, ὡς ὁ σάλου εἰς τὸ πέλραος λαμβάνει ἐλιγμόν, καὶ ἔπειτα πάλιν ὄρηθῃ ἐξ αἰτίας τοῦ μεγέθους αὐτοῦ·.

Πλὴν τοῦ Πλούταρχου τὴν περὶ αὐτῆς τῶν κοράκιων, ὡς θυμῶν τῆς ἀγαλλιάσεως τῶν ἐν τῷ Σταδίῳ τῶν Ἰσθμίων ἐπευφημιῶν τῶν Ἑλλήνων, ἱστορεῖ καὶ ὁ Valerius Maximus **, χωρὶς νά διαφεύδῃ ταῦτο ἄλλος τις τῶν ἱστορικῶν.

✱

Μετὰ ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἐννέα ἐνιαυτοῦς πολλὰι ρωμαϊκαὶ χῆραι δεινῶς ἐμαστίζοντο ὑπὸ σιμῆους πειρατῶν, οἵτινες, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐξηκριώθη, ἦσαν ὑπὲρ τοὺς εἰκοσασχιλίους, ἔχοντες ὑπὲρ τὰ χίλια ληστρικά πλοῖα, ἅπανα εἶχον κυριεύσει 400 πόλεις! Πολλαχοῦ ὑπήρχον καὶ κινδύνοιο πειρατικοὶ καὶ φάροι τετειχημένοι πρὸς ὀδηγίαν τῶν πειρατικῶν πλοίων. Στόλοι κελῶς ὀργανωμένοι ἐφόρμων αἰφνιδίως εἰς τὰς πόλεις καὶ δῆρπαζον τὰ πάντα. Τὸ πειρατικὸν ἐπάγγελμα ἐθεωρεῖτο τότε — ὡς διηγείται ὁ Πλούταρχος *** — ἔντιμον καὶ ἐνδοξον. Ὁ ρωμαϊκὸς λαὸς, ἐν τέλει ἐξεγερεθεὶς κατὰ τῆς ἀγριότητος ταύτης καταστάσεως, ἔστρεψε τὰ βλέμματά του τῷ 67 π. Χ. πρὸς τὸν Πομπηϊόν. Αὐτὸν ἤθελε νά ἐκλέξῃ ἐπὶ τριετίαν δικτάτορα ἀνωπεσθῆνον, ἵνα ἐλευθερώσῃ τὰς Ἰταλίους ἐκ τῶν κακοῦργων. Κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ δήμου περὶ τούτου γενομένην συζήτησιν, μετ' ἄλλους τινὰς ἀντιπολιτευομένους τὸν Πομπηϊόν, ἀνήλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ Ρόσκιος, ὅστις ἔνεκα τοῦ θορύβου οὐδαμῶς ἠκούετο ὅταν δὲ διεσίμανε διὰ τῶν δακτύλων του, ὅτι προτείνει νά ἐκλεγῇ ὡς δεύτερος ὁ Πομπηϊός, ὁ λαὸς τοσαῦτον κατὰ τοῦ ἀντιλέγοντος ἠγανάκτησεν, ὥστε μεγάλως ἐξέπεμψε κραυγῆς. Τότε κόρυμβες πετῶν ὑπὲρ τὴν ἀγορὰν ἐτυφλώθη καὶ ἔπεσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου. Ἐκ τούτου — προσθέτει ὁ Πλούταρχος **** — φαίνεται, ὅτι τὰ θῆρεια δὲν κίττωνσιν, ὅταν διαρραγῇ ὁ αἶψ

* . . . Τὸ δὲ πολλὰκις λεγόμενον εἰς ὑπερβολὴν τῆς φωνῆς καὶ μέγεθος ὄφθη τότε. Κόρυμβες γὰρ ὑπερπετώμενοι κατὰ τύχην ἔπεσαν εἰς τὸ στάδιον. Αἰτία δὲ ἡ τοῦ ἀέρος ῥῆξις ὅταν γὰρ ἡ φωνὴ πολλὴ καὶ μεγάλη φέρεται, διασπόμενος ὑπ' αὐτῆς οὐκ ἀντερεῖται τοῖς πετομένοις, ἀλλ' ὀλισθημα ποῶν καθάπερ κενεμφοτοῦσιν, εἰ μὴ, νῆ Δία, πληγὴ τινὶ μάλλον ὡς ὑπὸ βέλου διελευσόμενα πίπτει καὶ ἀποθνήσκει. Δύναται δὲ καὶ περιδίνησις εἶναι τοῦ ἀέρος, οἷον ἐλιγμόν ἐν πέλραος καὶ πάλιν ὄρηθῃ τοῦ σάλου διὰ μέγεθος λαμβάνοντος. Πλούταρχος εἰς βίον Τίτου Φλαμίνιου § 10.

** Valerius Maximus IV 8. 6.

*** Πλούταρχος εἰς βίον Πομπηίου § 24.

**** . . . Ἐπὶ τούτῳ λέγεται δυσχερᾶναντα τὸν δῆμον τηλικούτον ἀνακαταστῆναι, ὥστε ὑπὲρ πετώμενον κόρυμβας τῆς ἀγορᾶς τυφωθῆναι καὶ καταπεσεῖν εἰς τὸν ὄχλον. Ὅθεν οὐ δοκεῖ ρῆξις τοῦ ἀέρος καὶ διασπαρῆ κενὸν πολὺ λαμβάνοντος ἐνολισθηθῆναι τὰ πίπτοντα τῶν ὀρνέων, ἀλλὰ τυπτόμενα τῇ πληγῇ τῆς φωνῆς, ὅταν ἐν τῷ ἀέρῳ σάλλον καὶ κῆμα κοίσιση πολλὴ καὶ ἰσχυρὰ φερομένη. Πλούταρχος εἰς βίον Πομπηίου § 25.

καὶ σχισθῇ, ὀλισθηθῆναι ἐντὸς μεγάλου κενοῦ, ἀλλὰ τυπτόμενα ὑπὸ τῆς προσβολῆς τῆς φωνῆς, ὅταν αὐτὴ πολλὴ καὶ ἰσχυρὰ φερομένη προξενήσῃ σάλλον καὶ κῆμα εἰς τὸν ἀέρα.

Ἐντὸς τριμηναίας ὅσοι τῶν πειρατῶν δὲν ἐφρονεῖσθῃσαν, ἐγένοντο αἰχμάλωτοι τῶν στρατευμάτων τοῦ Πομπηίου. Οὗτος δ' ἐφείσθη τῆς ζωῆς των, διότι ἐγνώριζεν, ὅτι φῆσι ὁ ἀνθρωπος δὲν ἐπλάσθη, οὐδ' εἶναι ἀνήμερον ζῆλον καὶ ἀκωνώνητον, ἀλλ' ἔτι ἐκ διαφθορᾶς καὶ παρὰ τὴν φύσιν του παραδίδεται εἰς τὴν κακίαν. Ἐξ ἐναντίας διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν συνθηκῶν, τῶν τόπων καὶ τρόπων τῆς ζωῆς ἐξημεροῦνται. Ἀπόδειξις, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ θῆρεια μεταλαμβάνοντα διαίτης προατέρας καὶ διὰ τῆς μεταβολῆς συνθηκῶν, τόπων καὶ τρόπων ἀποδύονται τὸ ἄγριον καὶ δύσκολον ἦθος των. Διὰ τοῦτο ἔγωγε νά μεταφέρῃ τοὺς ἀνδρας ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ, ὡς διηγείται ὁ Πλούταρχος, « βίον γεύειν ἐπισκοῦς, συνεθισθέντας ἐν πόλεσι οἰκεῖν καὶ γεωργεῖν . . . Τοῖς πολλοῖς οἰκητήριον ἔδωκε Δύμην τὴν Ἀχαΐδα, χηρεῦσασαν ἀνδρῶν τότε, γῆν δὲ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἔχουσαν».

✱

Ἄγνοῦ, ἂν τὰ δύο ταῦτα χωρία τοῦ Πλούταρχου περὶ τῶν πτηνοκτόνων φρονῶν, εἶχον ὑπ' ὄψη αὐτῶν οἱ περὶ τὰς ἀνακαλύψεις ἀσχολούμενοι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους· ἀλλ' ἄξιον προσοχῆς μοι φαίνεται, ὅτι ὁ Πλούταρχος εἰς τὴν ἐποχὴν του τὸ φαινόμενον ἐθεώρει παγκοσμίως γνωστόν. Τοῦτο νομίζω σημαίνει ἡ φράσις αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν Ἰσθμίοις βροχῆς ἐκ πταμάτων κοράκιων «τὰ πολλὰκις λεγόμενον . . .». Εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολόγους ἀνήκει ἡ φροντίς πρὸς εὐρεσιν χωρίων καὶ ἄλλων συγγραφέων ἐν τοῖς διασποθετοῖς ἔργοις τῶν προγόνων ἡμῶν πρὸς ὀδηγίαν τῶν συγγράμνων.

Ἐν Πικίλῃ. Καλλιθέας Ἀθηνῶν, τῆ 26 Σεπτεμβρίου 1919

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

✱ ἮΑ ΦΑΙΤΑ ✱

✱ ΤΙ ΠΟΘΩ ✱

Ἔβρω περίλυπη σὴν σιέμη
Τὴν κουρασμένη κεφαλή μου
Κὶ ὁ τοῦς μου φτερωτὸς πετάει
Σὲ σένη λατρευτῇ ψυχῇ μου.

✱

Σφαλῶ τὰ μάτια νωρκαμένη
Ἀπὸ τῆς σκέψης σου τὴ ζάλη
Κὶ ἀποσταμένη ληρημονίμω
Μέσ' αὐτῆς ψυχῆς Σου τὴν ἀγκάλη.

✱

Καὶ νοιώθω τότε μέσ' ἐπὶ στήθεα
Ἰσόδο τρανῶ, πόσο μεγάλο
— Νά ζήσω μέσα σὴν ψυχῇ σου —
Αὐτὸ ποθῶ . . . καὶ τίποτ' ἄλλο.

(1919) EPIETTH NIKA

✱ Ἐργον Ε. ΒΗΝΤΟΥΡΗ ✱

Η ΠΡΟΣΦΙΛΗΣ του Ἀττικῆ ἐδέχθη τὸ σῶμά του, ὃ εἶχον πληγώσῃ τῶσον αἰ ἀκαίθαι τῆς κοινωνικῆς ἀδιαφορίας καὶ πρὸς τὸν σωτηριεπιφανῆ οὐρανὸν τῆς, τὸν ἔσειε καὶ δεύοντα τὰ ῥάτια μετὰ τὰ νέα του χρώματα ποῦ δίνουν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν αἰσθησὶν κἀτοιᾶς ἀγνώστου ἀπολαύσεως, ἢ ἀληθῶς ποιητικῆ τὸν ψυχῆ, διαγωγῆς ὅσον αὐτὸς εἰς τὴν μουσικὴν μελωδίαν τῶν στίχων του, ἢ τῶσον κουρασμένη ἀπὸ τὸ αἰσθημα, ἀπέδιδε τὸν ὑστατον ζωηρισμὸν τῆς, καθ' ἣν ὄραν αἰ τελευταῖαι ἀκτίνες τοῦ Ἡλίου ἐπέθετον ἐλαφρὰ ῥοδοειᾶ φιλήματα ἐπὶ τῶν ἀστειομάτων τοῦ Παρθενῶνος.

Ἔναι πλέον ἀραιοὶ οἱ πιστοὶ ἀκόλουθοι τῆς ὀριᾶς παλαιᾶς παραδόσεως, οἱ ψάλλται τῆς εὐφραντίστου νοήσεως καὶ τῆς ἁρμονίας, οἱ διατηρήσαντες εἰς τὸν

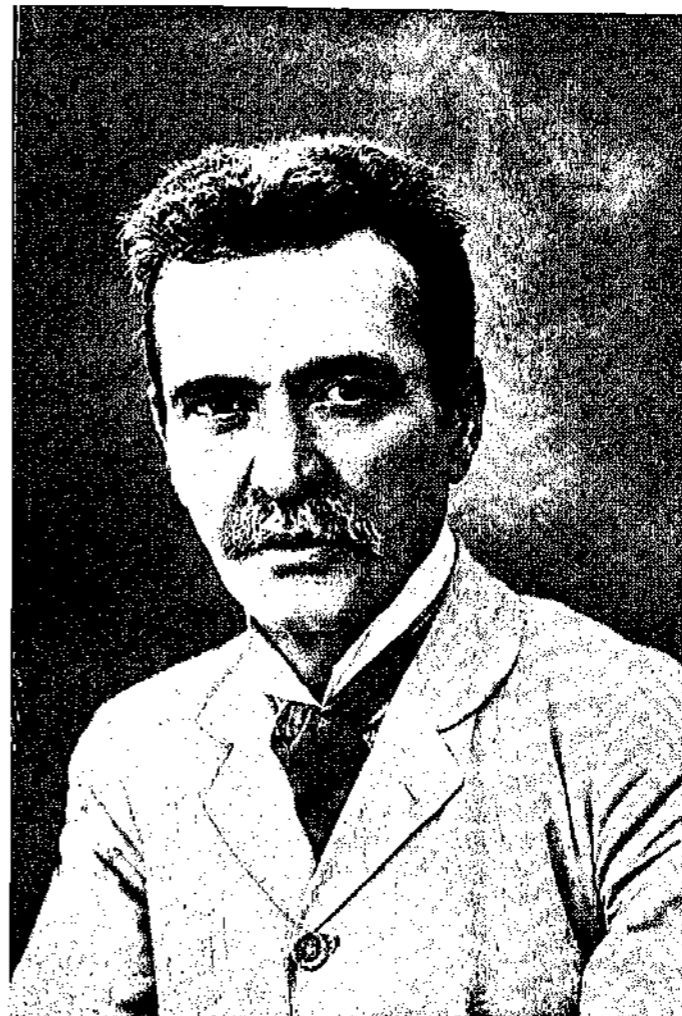
στίχον τὴν μουσικὴν, οἱ μὴ παρασυρθέντες ἀπὸ τὴν ἀκατανόητον ἀφέλειαν καὶ ἀδεξιότητιαν τοῦ νεωτέρου καχεκτικοῦ καὶ διανοήτου σπυροῦ τῆς σιχογραφίας, οἱ ὁμιλοῦντες ἀκόμη εἰς τὴν καρδίαν, οἱ τρουβαδοῦμαι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς μελαγχολίας καὶ τῆς ἐλπίδος. Ὀλίγοι ἀκόμη ἀντέστησαν εἰς τὸ ῥεῦμα τὸ κρινόμενον ὡς νεωτεριστικὸν καὶ τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ποιητικὰ ἐργαστήρια, ἐν οἷς ἐσφραγίσθητε ὅ,τι ζηλευτὸν διασώθη δαίγμα τρυφερότητος καὶ χάριτος, ἐσφραγίσθησαν μετὰ τὸν σιγματοισμὸν τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ τῆς νέκρας. Μία ποιητικὴ χρονοκοπία, εἰς ἐπιθανάτιος μαρμαρῶς διεδέχθη τὴν πρώτην πάλαι ποιητικὴν ζωὴν, ἐν ἣ ἐκονίζοντο ἐπάνω εἰς τὴν λύραν αἱ γλυκύτεραι ἐμπνεύσεις, οἱ μουσικώτεροι φθόγγοι, οἱ κοιμίζοντες καὶ ἀνυψῶντες καὶ θέλλοντες, διακρυσταλλούμενοι εἰς στίχους ἀφῆλτου κάλλους καὶ ἀριστοτεχνικῆς λαξεύσεως. Μετὰ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ Ζακυνθίου ψάλλου ἐχάθη καὶ ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος ἐνὸς ποιητικοῦ κύκλου, ὅστις δὲν θὰ ἐπανέλθῃ ἴσως εἰς τὴν μεγάλην μας πόρην Πατρίδα. Πιθανὸν ἄλλοι νὰ ἦσαν οἱ καιροὶ τῆς ἐποχῆς τὸν τότε. Δὲν ἦσαν ἡμῶς οἱ καιροὶ τοῦ σημερινοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ ἡ ἀναισθησία δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς μεγαλοπρέπεια. Διὰ τοῦτο καὶ ὅ,τι ἐτραγοῦδῆσαν ἐκεῖνοι, ὅ,τι δάκρυ καὶ ἂν ἐστάλαξαν ἀπὸ τὴν μάγον γραφίδά των, θὰ παραμείνῃ ὡς τὸ εὐαδέστερον ποιητικὸν ἄνθος μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

✠

Ἡ ἀνάλυσις τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ ἀπαιτεῖ χρόνον πλεονέκρον ἐκείνου, ὃν εὐγνωμόνως εἰς τὸν παρόντα τόμον διαθέτει ἡ "Ποικίλη Ἔτος", εἰς τὸ ἀγαπημένον ὄνομα τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς συνεργάτου, ὅστις εἰς τὰς σελίδας αὐτῆς καθ' ἕκαστην τὴν σειράν τῶν ἐκδόσεών τῆς, ἐξαιρετικῶς εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν ἐχάρισε τὰς ὀριαιότερας του ποιήσεις. Ἐάν ὁ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ ἐγεννάτο εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου ἡ ἀξία καταδεικνύεται καὶ ἡ ἰδιοφυΐα ἐκτιμᾶται μετὰ τὸ ἥμισυ μόνον τῆς ἐργασίας τὴν ὅποιαν αὐτὸς κατέβαλλεν εἰς τὸ ἔθνος μας, θὰ κατελάμβανε ἄλλην θέσιν εἰς τὰ Γράμματα καὶ εἰς τὴν Ποίησιν βαθμίδα ἀληθῶς περιβλεπτοῦ. Ὡς τὸν ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΜΑΡΤΖΩΚΗΝ δὲν ἔχει πολλοὺς νὰ ἐπιδείξῃ ἢ νεωτέρα ἡμῶν Φιλολογία. Ὁ Ποιητὴς εἶναι κατὰ τὴν τὸ ὁποῖον διαφεύγει τὴν συγκεκριμένην ἐντύπωσιν, ἀλλὰ καὶ εὐρίσκει κάποιον ἰδιαιτέρον δρόμον, διὰ ν' ἀπευθυνθῇ κατ' εὐθείαν καὶ κρούσῃ τὴν μουσικὴν θύραν τῶν ψυχῶν, ἣν ἀνοίγει διὰ κοινῆς κλειδῶς, καθ' ἣν στιγμὴν ἢ λύρα του κατακυλῆ διὰ θαυμασίων ἦσαν τὴν κοιμημένην ἀκοὴν τῆς. Ὁλην αὐτὴν τὴν ἀγνήν αἰσθητικὴν ὑπόστασιν τοῦ

μουσικοῦ θελήτηρου ἐνέχει ἢ ποιήσις τοῦ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ. Ἡ ἰδέα καὶ τὸ αἰσθημα ἦσαν ἡ ψυχὴ τῆς ποιήσεώς του καὶ ἡ ἁρμονία καὶ ἡ μουσικὴ τὸ γενικὸν τῆς περιβλήμα. Μετὰ ψυχὴν καλλιτέχνου ἐπαλλεν, οἰστηλατούμενος ἀπὸ

* Ἀπόφωτος ἐν Ἀθήναις τὴν 27ην Φεβρουαρίου 1913 *

*Ὁλην ἡμῶν ἀγάπην ἀδελφικὴν ψῆφον καὶ
διακροῦσιν γόγιον ἡ Γιαννῶν ἄρουρον.
Ἐλέγαντος Μαρτζωκίτου*

τὴν μεγάλην ἐμπνευσιν τῆς Μούσης καὶ εἰς ὄλην αὐτοῦ τὴν ποιητικὴν παραγωγὴν περιέκλεισε διὰ περικτήτων πολλῶν στίχων ὄλην τὴν παρθενικὴν εὐμορφίαν, τὴν ὑψιμικὴν ἀνάκρουσιν, ἣν ἀποδίδει ἡ ἡρεμος καὶ τρυφερὰ ἐμπνευσίς, ποῦ ἀφίπει μόνον ὁ ὕμνος τοῦ ἔρωτος καὶ ἡ ἀλγῆσις τῆς διαψεύσεως τῶν πόθων